

ODDELEK ZA PSIHLOGIJO

PROGRAM PODIPLOMSKEGA ŠTUDIJA

PSIHLOGIJA

junij 2005

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Oddelek za psihologijo

Program podiplomskega študija PSIHOLOGIJA

Izdaja: Oddelek za psihologijo
Pripravila: red. prof. dr. Valentin Bucik
red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek
Naklada: 200 izvodov
Tisk: Filozofska fakulteta
© 2005, Oddelek za psihologijo

KAZALO:

	<i>str.</i>
I. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU	5
1. Naslov in vrsta programa s smermi in usmeritvami	5
2. Temeljni cilji programa	5
3. Trajanje programa	5
4. Povezanost z drugimi programi	5
5. Vključevanje v kreditni sistem študija	6
6. Vključevanje programa v mednarodno sodelovanje oz. v skupni evropski VŠ prostor	7
7. Način samoevalviranja programov	7
8. Raziskovalne oz. strokovne podlage za izvedbo programa	7
9. Kadrovske zahteve za izvedbo programov in predvideni nosilci	8
10. Materialni pogoji za izvedbo programov	8
11. Viri financiranja	9
12. Poredviden obseg vpisa	9
13. Možnosti zaposlitve diplomantov	9
14. Sestavljenci programa	9
II. PREDMETNIK	9
1. Število in navedba predmetov	9
2. Letno in celotno število ur programa, kreditno ovrednotenje vseh elementov programa ter vrsta predmetov glede na njihovo vključenost v strukturo programa	10
3. Razmerje predavanj, seminarjev in vaj ter drugih oblik študija	12
4. Delež prakse v programu, način njene izvedbe ter njeno kreditno ovrednotenje	12
5. Vertikalna in horizontalna povezanost predmetov	12
III. OKVIRNI UČNI NAČRTI PREDMETOV	12
IV. POGOJI ZA VPIS	12
V. POGOJI ZA NAPREDOVANJE PO PROGRAMU OZ. PREHODE MED PROGRAMI IN MERILA	13
VI. NAČINI IN OBLIKE IZVAJANJA ŠTUDIJA	13
VII. POGOJI ZA DOKONČANJE ŠTUDIJA	13
VIII. STROKOVNI, AKADEMSKI, ZNANSTVENI NAZIVI PO KONČANEM ŠTUDIJU	14
IX. DOKTORSKI ŠTUDIJ PSIHLOGIJE	14
PRILOGA 1: Zbirni prikaz naslovov predmetov	17
PRILOGA 2: Okvirni učni načrti (vsebine) predmetov	19
Trendi in perspektive sodobne psihologije	21
Metodologija psihološkega raziskovanja – modul A	23
Metodologija psihološkega raziskovanja – modul B	25
Poglavja iz kognitivne psihologije in psih. osebnosti-modul A	28
Poglavja iz kognitivne psihologije in psih. osebnosti-modul B	29
Poglavja iz razvojne psihologije – modul A	31
Poglavja iz razvojne psihologije – modul B	33
Poglavja iz socialne psihologije – modul A	35
Poglavja iz socialne psihologije – modul B	37
Novejši psihodiagnostični pristopi	39
Poglavja iz psihologije dela in organizacije- modul A	41
Poglavja iz psihologije dela in organizacije- modul B	42
Poglavja iz klinične psihologije – modul A	43
Poglavja iz klinične psihologije – modul B	45
Poglavja iz pedagoške psihologije – modul A	47
Poglavja iz pedagoške psihologije – modul B	48
Sistematika psihologije za nepsihologe	49
PRILOGA 3: Študijska literatura za diferencialni izpit iz psihologije za nepsihologe	51

I. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU
1. NASLOV IN VRSTA PROGRAMA S SMERMI IN USMERITVAMI
<p>MAGISTRSKI ŠTUDIJ / DOKTORSKI ŠTUDIJ PSIHLOGIJE</p> <p>SMERI (z usmeritvami):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kognitivna psihologija - Psihologija osebnosti - Psihološka metodologija - Razvojna psihologija - Socialna psihologija - Klinična psihologija - Pedagoška psihologija - Psihologija dela in organizacije
2. TEMELJNI CILJI PROGRAMA
<p>Podiplomski študij pogloblja in razširja psihološka znanja, ki usposablajo kandidate za raziskovalno delo na različnih področjih psihološke znanosti. Študent ali študentka (v nadaljnjem besedilu: študent) v okviru magistrskega študija razvije in izpopolni raziskovalna znanja, razširi in poglobi metodološka in specifična strokovno-teoretska znanja, ki so pomembna za razvoj stroke ter razvija sposobnost reševanja problemov z uporabo znanstvenih metod.</p> <p>Magister psihologije je strokovnjak, ki je usposobljen za samostojno teoretsko, empirično ter razvojno znanstveno-raziskovalno delo na različnih področjih psihološke znanosti. Opravlja zahtevna dela, naloge in raziskave na področju temeljnih teoretičnih psiholoških disciplin, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, socialnega varstva ter gospodarstva. Zlasti pa se usposablja za znanstveno-raziskovalno in pedagoško delo na visokošolskih ustanovah, raziskovalnih inštitutih in drugih ustanovah, kjer se zahteva ustrezen podiplomski akademski naziv s področja psihologije.</p>
3. TRAJANJE PROGRAMA
<p>Podiplomski študij za pridobitev magisterija iz psihologije traja dve leti (štiri semestre) ter dodatni čas za izdelavo magistrskega dela, za pridobitev doktorata pa štiri leta od dneva, ko je bila sprejeta tema disertacije na Univerzi v Ljubljani. Možen je neposredni prehod na doktorski študij, če so izpolnjeni pogoji, določeni v univerzitetnem statutu.</p>
4. POVEZANOST Z DRUGIMI PROGRAMI
<p>Program magistrskega študija je neposredna nadgradnja dodiplomskega študija psihologije. Obsega torej študij bazičnih psiholoških disciplin (obča psihologija, psihološka metodologija, razvojna psihologija in socialna psihologija), veje uporabne</p>

psihologije (klinična psihologija, pedagoška psihologija ter psihologija dela in organizacije), kot tudi nekaterih specialnih področij znotraj psihološke znanosti (športna, okoljska, prometna, politična, vojaška psihologija, psihologija potrošnika, psihoterapija, inženirska, medkulturna in komparativna psihologija ...). Magistrski študij psihologije se navezuje tudi na dodiplomski študij (in ga posredno lahko nadgrajuje) drugih sorodnih, predvsem družboslovnih disciplin, zlasti pedagogike, kineziologije, antropologije, sociologije, socialnega dela, prava, ekonomije, trženja, kognitivnih znanosti in drugih, med njimi tudi medicine. Na magistrski študij psihologije se zato lahko vpisujejo tudi študentje, ki so diplomirali na drugih dodiplomskih fakultetnih programih, vendar morajo ti pred vpisom na magistrski študij psihologije izkazati ustrezna psihološka znanja oziroma opraviti diferencialni izpit.

Program podiplomskega študija psihologije je vsebinsko, strukturno in organizacijsko primerljiv s podiplomskimi študijskimi programi psihologije na drugih evropskih univerzah.

5. VKLJUČEVANJE V KREDITNI SISTEM ŠTUDIJA

Študent magistrskega študija psihologije študira po individualnem študijskem programu, ki vključuje do šest predmetov. Študij je ovrednoten s 120 kreditnimi točkami (KT) za štiri semestre, od tega 90 KT za predmete po programu in 30 KT za individualno raziskovalno delo in delo na magistrski nalogi (doktorski študij je ovrednoten z 240 KT). Vsak predmet mora vsebovati vsaj 60 ur organiziranega študijskega dela, kar je ovrednoteno s 15 KT. Študent doseže zadostno število KT z ustreznim izborom predmetov, izbirati pa mora po naslednjih načelih:

- dva skupna predmeta za vse študente podiplomskega magistrskega študija psihologije (skupina A)
- do tri predmete za izbrano smer študija (skupina B)
- en interdisciplinarni predmet v obsegu najmanj 60 ur (skupina C). Študent ta predmet izbere izven matičnega oddelka, bodisi v okviru Filozofske fakultete, ostalih fakultet Univerze v Ljubljani, drugih slovenskih univerz ali univerz v tujini.

Študent pridobi kreditne točke za uspešno opravljeno delo na osnovi različnih oblik preverjanja znanja (pisni in/ali ustni izpit, seminarska naloga, magistrska naloga, doktorska disertacija). Če študent posluša predmet v prvem in drugem letniku, lahko opravlja tudi delno obveznost pri predmetu po prvem letu študija (po drugem semestru). Seminarska naloga mora obsegati vsaj eno, magistrska naloga pa najmanj deset avtorskih pol. Magistrska naloga in doktorska disertacija morata biti izdelani z uporabo ustreznega znanstvenega aparata ter napisana v skladu z dogovorjenimi načeli pisanja poročila o znanstveno-raziskovalnem delu (APA standardi).

Za napredovanje iz prvega v drugi letnik magistrskega študija mora študent po individualnem programu opraviti obveznosti, s katerimi zbere najmanj 45 KT.

Študentom se priznajo tudi rezultati, ki jih doseže v okviru primerljivega podiplomskega študija na tujih univerzah. Osnova za upoštevanje študija, opravljenega v tujini, je vsebinska in organizacijska primerljivost študijskih programov.

Veljavnost individualnega študijskega programa je pet let. V primeru, da kandidat ne konča študija v petih letih, mora zaprositi za podaljšanje veljavnosti programa in teme magistrske naloge.

6. VKLJUČEVANJE PROGRAMA V MEDNARODNO SODELOVANJE OZ. V SKUPNI EVROPSKI VISOKOŠOLSKI PROSTOR

Program predvideva možnost sodelovanja s sorodnimi oddelki oziroma fakultetami tujih univerz. Sodelovanje lahko obsega naslednje:

- izbira posameznih predmetov iz skupine C na tujih univerzah,
- angažiranje profesorjev drugih univerz pri izvajanju posameznega predmeta podiplomskega programa, zlasti pri tistih predmetih, ki so tesno povezani z izdelavo magistrske naloge (npr. vabljeni predavanja tujih strokovnjakov v okviru rednega programa podiplomskega študija),
- sodelovanje tujih profesorjev kot somentorjev pri izdelavi magistrske naloge ali doktorske disertacije,
- sodelovanje tujih profesorjev v komisijah za pisanje strokovnih ocen magistrskih nalog ter doktorskih disertacij ter pri zagovorih teh del,
- vključevanje posameznih delov magistrskega študija v katerega od mednarodnih projektov,
- izmenjava študentov,
- izmenjava virov ter materialnih zmogljivosti (npr. eksperimentalni laboratoriji).

7. NAČIN SAMOEVALVIRANJA PROGRAMOV

Samoevalviranje izvajamo preko naslednjih korakov:

- sprejem in potrditev predlogov individualnih študijskih programov in naslovov tem na sejah sveta oddelka
- skupno določanje komisij za oceno primernosti dispozicije doktorske disertacije, za oceno doktorske disertacije ter za zagovor doktorske disertacije in za zagovor magistrske naloge,
- načrtno spremljanje izvajanja študija s strani kateder, ki so nosilke posameznih smeri podiplomskega študija, ki tudi predlagajo potrebne spremembe,
- član oddelka, zadolžen za formalno in vsebinsko izvedbo študijskega programa (koordinator podiplomskega študija),
- spremljanje študija preko ocen ustreznosti in kakovosti izvajanega študijskega programa s strani študentov.

8. RAZISKOVALNE OZ. STROKOVNE PODLAGE ZA IZVEDBO PROGRAMA

Oddelek za psihologijo razvija podiplomski magistrski in doktorski študij na tistih področjih, kjer je na voljo materialna, organizacijska in kadrovska infrastruktura za razvoj in izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela. Študij se izvaja v obstoječih prostorih (v predavalnicah, ki jih učitelji Oddelka za psihologijo uporabljajo tudi v dodiplomskem študiju, računalniški učilnici, didaktičnem laboratoriju ...) po urniku (popoldan, zvečer, ob koncu tedna in med semestralnimi počitnicami). Poleg predavalnic in učiteljskih kabinetov so študentom na voljo: psihološki laboratorij za eksperimentalne meritve s kabinami in sobami za individualno delo in delo v majhnih skupinah, sodobna tehnična računalniška oprema in dostop do elektronskih komunikacij.

Oddelek razpolaga s kakovostno informacijsko-dokumentalistično službo, preko katere lahko podiplomski študentje vstopajo v bibliografske baze psihološkega in drugega gradiva, tako v Sloveniji kot v tujini (COBISS, referalni center NUK, CTK, PsycInfo, PsycArticles, PsyBooks, EBSCO, WOS, ScienceDirect ipd.). Služba je vključena v delo knjižnice na Oddelku za psihologijo, le ta pa v Osrednjo humanistično knjižnico na Filozofski fakulteti, ki je preko elektronskega omrežja NUK vključena v sistem COBISS.

Oddelčna knjižnica nudi bogato izbiro sodobnega in klasičnega znanstvenega in strokovnega knjižnega ter periodičnega gradiva v slovenskem in glavnih svetovnih jezikih. Skupaj s t.i. knjižničnim gradivom z omejenim dostopom (knjige in revije v kabinetih učiteljev, ki sodelujejo v podiplomskem študiju), je obseg fonda oddelčne knjižnice zavidljiv.

Podiplomski študijski program izvajajo učitelji, ki delujejo na različnih področjih psihološke znanosti in imajo ustrezne znanstveno-raziskovalne ter pedagoške reference.

9. KADROVSKE ZAHTEVE ZA IZVEDBO PROGRAMA IN PREDVIDENI NOSILCI

Kot nosilci in/ali izvajalci posameznih predmetov v programu in kot mentorji magistrantom in doktorantom sodelujejo visokošolski učitelji z nazivom docent, izredni profesor in redni profesor, ki so redno zaposleni na Univerzi v Ljubljani, Filozofski fakulteti, Oddelku za psihologijo. Po potrebi se poleg mentorja določi tudi somentor, ki mora imeti najmanj naziv docenta in je lahko tudi zunanji sodelavec.

Odgovorni za izvedbo programa:

- Vodja programa: predstojnik oddelka (red. prof. dr. Valentin Bucik)
- Koordinatorica programa: red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek

Predvideni izvajalci podiplomskega magistrskega študijskega programa:

- redni profesorji in profesorice (9): red. prof. dr. Klas Brenk, red. prof. dr. Valentin Bucik, red. prof. dr. Ludvik Horvat, red. prof. dr. Edvard Konrad, red. prof. dr. Janek Musek, red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek, red. prof. dr. Marko Polič, red. prof. dr. Peter Praper, red. prof. dr. Maks Tušak, red. prof. dr. Drago Žagar, red. prof. dr. Maja Zupančič; red. prof. dr. Bojan Dekleva (PeF UL, Senat FF 26.9.2007); red. prof. dr. Peter Umek (FPV UM, Senat FF 26.9.2007);
- izredni profesorji in profesorice (6): izr. prof. dr. Janez Bečaj, izr. prof. dr. Cirila Peklaj, izr. prof. dr. Velko S. Rus, izr. prof. dr. Argio Sabadin; izr. prof. dr. Vlasta Zabukovec (Senat FF 26.9.2007); izr. prof. dr. Christian Gostečnik (TEOF UL, Senat FF 26.9.2007); izr. prof. dr. Cveta Razdevšek Pučko (PeF UL, Senat FF 26.9.2007); izr. prof. dr. Matej Tušak (Senat FF 13. 6. 2007, FŠ UL
- docenti in docentke (4): doc. dr. Darja Kobal, doc. dr. Sonja Pečjak, doc. dr. Melita Puklek Levpušček, doc. dr. Matija Svetina; doc. dr. Zdenka Zalokar Divjak (samostojna podjetnica, Senat FF 26.9.2007); doc. dr. Zoran Pavlovič (PI, Senat FF 26.9.2007); doc. dr. Vislava Globevnik Velikonja (UKC, Senat FF 26.9.2007); Senat FF 26.9.2007: doc. dr. Anja Podlesnik, doc. dr. Gregor Sorčan, doc. dr. Andreja Avsec
- doc. dr. Gregor Repovš
- zaslužni profesor (1): zasl. prof. dr. Vid Pečjak.

V izvedbo programa so s posameznimi predavanji ali sklopi predavanj, poleg domačih, vključeni tudi gostujoči učitelji z drugih fakultet Univerze v Ljubljani, in z drugih univerz (predvsem z Univerze v Mariboru, Univerze v Zagrebu, Hrvaška, Univerze v Gradcu, Avstrija, Univerze v Trstu, Italija in Univerze v Celovcu, Avstrija).

10. MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO PROGRAMA

Magistrski in doktorski podiplomski študij psihologije se izvaja organizirano, večina v prostorih Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, v prostorih (predavalnicah in kabinetih) ob terminih, ko v njih ne poteka organiziran dodiplomski študij. Podiplomskim

študentom je na voljo INDOK služba z dostopom oziroma povezavami z vsemi ključnimi bibliografskimi bazami in drugimi viri informacij, dostopnih na elektronskih medijih. Študijski viri so na voljo v knjižnici Oddelka za psihologijo, v drugih knjižnicah na fakulteti, združenih v Osrednjo humanistično knjižnico, knjižnicah drugih fakultet, članic Univerze v Ljubljani (zlasti Fakultete za družbene vede, Ekonomske fakultete, Fakultete za šport in Pedagoške fakultete), Narodni in univerzitetni knjižnici, Centralni tehnični knjižnici ter mariborski Univerzitetni knjižnici in knjižnici Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Pri delu s študenti se uporablja sodobna avdiovizuelna prezentacijska oprema, računalniška učilnica in didaktični laboratorij (glej tudi točko I.9).

11. VIRI FINANCIRANJA

Vira financiranja sta proračun Ministrstva za šolstvo, znanost in šport po sklepu o sofinanciranju podiplomskega študija in šolnina, ki predstavlja soudeležbo podiplomskih študentov.

12. PREDVIDEN OBSEG VPISA

Število kandidatov, ki se vpišejo na podiplomski magistrski študij psihologije, vsako leto sprti določi svet oddelka. V študijskem letu 2005/2006 je vpis omejen na 30 kandidatov.

13. MOŽNOSTI ZAPOSLOTITVE DIPLOMANTOV

Diplomanti podiplomskega študija se kot magistri in doktorji znanosti zaposlujejo na vseh področjih, kjer se sicer zaposlujejo diplomirani psihologi, predvsem pa na visokošolskih ustanovah in raziskovalnih inštitutih, v vladnih oziroma specifičnih državnih ustanovah ter v drugih inštitucijah in podjetjih, kjer je zaželena (ali se zahteva) podiplomska psihološka izobrazba.

14. SESTAVLJALCI PROGRAMA

Krovni študijski program podiplomskega študija psihologije sta v prenovljeni obliki v koordinaciji z ostalimi člani kolegija predstojnice Oddelka za psihologijo in po podrobni obravnavi na sejah sveta oddelka za psihologijo pripravila izr. prof. dr. Valentin Bucic in red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek. Vsebinsko programa z učnimi načrti oziroma katalogi vsebin so pripravili nosilci predmetov podiplomskega študija. Predlog programa je potrdil Svet Oddelka za psihologijo, program pa je sprejel Senat Filozofske fakultete. Program je bil v nekaterih formalnostih posodobljen za študijsko leto 2003/2004.

II. PODATKI O PREDMETNIKU

1. ŠTEVILO IN NAVEDBA PREDMETOV

Predmetnik v individualnem magistrskem študijskem programu psihologije je sestavljen iz največ šestih predmetov.

Individualni študijski program sestoji iz predmetov iz naslednjih treh skupin:

- (i) dva skupna predmeta za vse kandidate podiplomskega magistrskega študija psihologije; predmeta predstavljata teorijo in metodologijo znanstveno-raziskovalnega dela v psihologiji ter vpogled v najnovejša spoznanja z

- (ii) različnih področij psihološke znanosti (skupina A), do trije predmeti, izbrani iz ponudbe kateder, ki neposredno ali posredno pokrivajo izbrano smer študija (skupina B) in
- (iii) en interdisciplinarni predmet (skupina C).

Način izbire predmetov je povezan s smerjo študija oziroma s problematiko magistrske naloge. Predlog individualnega programa potrdi Svet Oddelka za Psihologijo in Komisija za podiplomski študij na Filozofski fakulteti. Mentorje magistrskih nalog potrdi Senat Filozofske fakultete.

2. LETNO IN CELOTNO ŠTEVILO UR PROGRAMA, KREDITNO OVREDNOTENJE VSEH ELEMENTOV PROGRAMA TER VRSTA PREDMETOV GLEDE NA NJIHOVO VKLJUČENOST V STRUKTURO PROGRAMA

Študijski program obsega 480 ur oziroma 120 KT. Od tega je 360 ur oziroma 90 KT namenjeno predmetom po individualnem programu in 120 ur oziroma 30KT za individualno raziskovalno delo in magistrsko delo. V prvem letniku od 360 ur organiziranega dela pri predmetih, vpisanih v individualnem študijskem programu, študentje praviloma absolvirajo 180 ur. Za prehod v drugi letnik morajo izkazati opravljene, po programu predpisane obveznosti, za najmanj 45 KT.

Pred oddajo magistrske naloge mora kandidat z zaznamkom v indeksu izkazati, da je uspešno opravil zaključne konzultacije pri predmetu METODOLOGIJA PSIHOLOŠKEGA RAZISKOVANJA o metodološki ustreznosti raziskovalnega načrta magistrske naloge.

Individualni program za magistrski študij mora biti sestavljen v skladu s točkami I.5, II.1 in II.2 iz ponudbe naslednjih predmetov:

A. Dva skupna predmeta, obvezna za vse študente magistrskega študija (30 ali 45 KT):

- TRENDI IN PERSPEKTIVE SODOBNE PSIHOLOGIJE; nosilca: red. prof. dr. Janek Musek in zasl. prof. dr. Vid Pečjak; 60 ur = **15 KT**
- METODOLOGIJA PSIHOLOŠKEGA RAZISKOVANJA; nosilca: red. prof. dr. Klas Brenk in red. prof. dr. Valentin Bucik; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- METODOLOGIJA PSIHOLOŠKEGA RAZISKOVANJA; nosilca: red. prof. dr. Klas Brenk in red. prof. dr. Valentin Bucik; modul B – 120 ur = **30 KT**

Predmet *Metodologija psihološkega raziskovanja* lahko kandidati poslušajo kot modul A ali kot razširjeni modul B, če želijo dodatno poglobiti znanje s področja metodologije psihološkega raziskovanja; kot modul B ga obvezno izberejo študentje, ki vpisujejo študijsko smer *Psihološka metodologija*.

B. Do trije predmeti izmed predmetov, ki neposredno ali posredno pokrivajo izbrano smer študija (30 ali 45 KT):

- POGlavJA IZ KOGNITIVNE PSIHOLOGIJE IN PSIHOLOGIJE OSEBNOSTI; nosilca: red. prof. dr. Janek Musek in red. prof. dr. Marko Polič; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- POGlavJA IZ KOGNITIVNE PSIHOLOGIJE IN PSIHOLOGIJE OSEBNOSTI; nosilca: red. prof. dr. Janek Musek in red. prof. dr. Marko Polič; modul B – 120 ur = **30 KT**

- POGlavJA IZ RAZVOJNE PSIHOLOGIJE; nosilci: red. prof. dr. Ludvik Horvat, red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek in red. prof. dr. Maja Zupančič; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- POGlavJA IZ RAZVOJNE PSIHOLOGIJE; nosilci: red. prof. dr. Ludvik Horvat, red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek in red. prof. dr. Maja Zupančič; modul B – 120 ur = **30 KT**

- POGlavJA IZ SOCIALNE PSIHOLOGIJE; nosilca: izr. prof. dr. Velko S. Rus in izr. prof. dr. Janez Bečaj; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- POGlavJA IZ SOCIALNE PSIHOLOGIJE; nosilca: izr. prof. dr. Velko S. Rus in izr. prof. dr. Janez Bečaj; modul B – 120 ur = **30 KT**

- NOVEJŠI PSIHODIAGNOSTIČNI PRISTOPI; nosilca: red. prof. dr. Maks Tušak in red. prof. dr. Valentin Bucik; 60 ur = **15 KT**

- POGlavJA IZ PSIHOLOGIJE DELA IN ORGANIZACIJE; nosilca: red. prof. dr. Edvard Konrad in izr. prof. dr. Argio Sabadin; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- POGlavJA IZ PSIHOLOGIJE DELA IN ORGANIZACIJE; nosilca: red. prof. dr. Edvard Konrad in izr. prof. dr. Argio Sabadin; modul B – 120 ur = **30 KT**

- POGlavJA IZ KLINIČNE PSIHOLOGIJE; nosilca: red. prof. dr. Maks Tušak in red. prof. dr. Peter Praper; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- POGlavJA IZ KLINIČNE PSIHOLOGIJE; nosilca: red. prof. dr. Maks Tušak in red. prof. dr. Peter Praper; modul B – 120 ur = **30 KT**

- POGlavJA IZ PEDAGOŠKE PSIHOLOGIJE; nosilci: red. prof. dr. Drago Žagar, doc. dr. Sonja Pečjak in izr. prof. dr. Cirila Peklaj; modul A – 60 ur = **15 KT**
ali
- POGlavJA IZ PEDAGOŠKE PSIHOLOGIJE; nosilci: red. prof. dr. Drago Žagar, doc. dr. Sonja Pečjak in izr. prof. dr. Cirila Peklaj; modul B – 120 ur = **30 KT**

Vse predmete – razen predmeta *Novejši psihodiagnostični pristopi* – lahko študentje poslušajo kot Modul A ali kot Modul B. Modul B pri določenem predmetu obvezno izberejo študentje, ki vpisujejo smer študija, ki pokriva ta predmet; izjema so kandidati za študijsko smer *Psihološka metodologija*, ki ta pogoj izpolnijo z vpisom modula B pri predmetu *Metodologija psihološkega raziskovanja*.

C. Interdisciplinarni oz. zunajoddelčni predmet: 15 KT

- Gre za predmete, ki jih ponuja nematični oddelek, bodisi v okviru Filozofske fakultete, ostalih fakultet Univerze v Ljubljani, drugih slovenskih univerz ali univerz v tujini. Študentje praviloma poslušajo *en* predmet iz nabora teh predmetov.

D. Magistrsko delo in IRD: 30 KT

Dodatek k programu

Kandidati, ki se vpisujejo na magistrski študij psihologije in so diplomirali na drugih dodiplomskih programih, morajo pred vpisom absolvirati pripravljani semester pri predmetu

- SISTEMATIKA PSIHOLOGIJE ZA NEPSIHOLOGE; nosilec: red. prof. dr. Janek Musek, v obsegu 30 ur

in iz vsebin tega predmeta ter dodatne študijske literature izkazati ustrezna znanja na diferencialnem izpitu. Vpis v pripravljalni semester je sestavni del razpisa za magistrski podiplomski študij psihologije.

3. RAZMERJE PREDAVANJ, SEMINARJEV IN VAJ TER DRUGIH OBLIK ŠTUDIJA

Razmerje med številom ur predavanj, seminarjev in vaj je odvisno od posebnosti individualnega študijskega programa. Zaželeno je, da v celotnem številu ur dve tretjini do tri četrtine ur pri predmetih iz skupine A, B in C predstavljajo predavanja, ena tretjina do ena četrtina pa druge oblike dela (seminar, vaje).

4. DELEŽ PRAKSE V PROGRAMU, NAČIN NJENE IZVEDBE TER NJENO KREDITNO OVREDNOTENJE

V programu raziskovalno orientiranega programa podiplomskega študija psihologije organizirana praksa kot sestavni del programa ni predvidena. Študentje, med študijem zaposleni v različnih segmentih praktične uporabe psiholoških znanj, pa udeležujejo raziskovalni interes, operacionaliziran v obliki raziskovalnega načrta, pri delu v svojem delovnem okolju.

5. VERTIKALNA IN HORIZONTALNA POVEZANOST PREDMETOV

Predmeti so horizontalno povezani v tem smislu, da študentu predstavljajo zaokroženo celoto pridobljenih znanj, ki so vsa vezana na vpisano smer študija in na ekspliciran raziskovalni interes, ki se zrcali v konkretizaciji raziskovalnega načrta v okviru magistrske naloge. Individualni študijski program je prilagojen temu namenu. Vertikalna povezava predmetov pa izhaja iz nadgrajevanja v dodiplomskem študiju pridobljenih bazičnih teoretskih ter aplikativnih praktičnih znanj na ravni podiplomskega študija. Razvoj znanj na magistrskem študiju je mogoč s sestavo takšnega individualnega študijskega programa, ki vključuje t.i. modul B pri posameznem predmetu, ki omogoča bolj poglobljeno in kvalitetnejše delo pri posameznem predmetu, ki je vezan na vpisano smer študija.

III. OKVIRNI UČNI NAČRTI PREDMETOV

(so prikazani v prilogi 1 (str. 17) in prilogi 2 (str. 19-50))

IV. POGOJI ZA VPIS

V magistrski študij psihologije se lahko vključijo kandidati in kandidatke, ki so uspešno končali dodiplomski študij psihologije oz. univerzitetni dodiplomski študij drugih smeri in so pri študiju dosegli povprečno oceno iz vseh opravljenih obveznosti najmanj prav dobro (8) ali so dosegli viden uspeh pri raziskovalnem delu med študijem ali po njem (univerzitetna ali fakultetna Prešernova nagrada za diplomsko delo, objavljen znanstveni članek v revijah, ki jim stroka priznava znanstveno odmevnost).

Kandidati in kandidatke morajo dokazati znanje dveh svetovnih tujih jezikov, enega aktivno in enega pasivno (kar dokažejo z ustreznimi dokazili) in na sprejemnem pogovoru okvirno predstaviti dispozicijo svojega magistrskega dela, ki vključuje problem, utemeljitev problema, hipoteze in metodo.

Kandidati in kandidatke, ki so zaključili univerzitetni dodiplomski študij drugih smeri, morajo opraviti tudi preizkus znanja iz psihologije (t.i. diferencialni izpit). Pri pridobivanju znanja se jim priporoča obiskovanje pripravljalnega seminarja »Sistematika psihologije za ne psihologe«, ki ga Oddelek za psihologijo razpisuje vsako leto.

Če se bo na razpis prijavilo več kandidatk in kandidatov kot je razpisanih mest, bodo imele/imeli prednost tiste kandidatke oz. tisti kandidati, ki imajo višjo povprečno oceno iz vseh opravljenih obveznosti na dodiplomskem študiju.

V. POGOJI ZA NAPREDOVANJE PO PROGRAMU OZ. PREHODE MED PROGRAMI IN MERILA O PREHODIH

Za napredovanje v drugi letnik magistrskega študija morajo študenti opraviti vse obveznosti iz individualnega programa, za katere se predvideva, da jih opravljajo po drugem semestru. Teh obveznosti je za najmanj 45 KT.

Do zagovora magistrskega dela morajo študenti opraviti vse študijske obveznosti iz individualnega podiplomskega študijskega programa.

Pred oddajo magistrske naloge mora kandidat z zaznamkom v indeksu izkazati, da je uspešno opravil zaključne konzultacije pri predmetu METODOLOGIJA PSIHOLOŠKEGA RAZISKOVANJA o metodološki ustreznosti raziskovalnega načrta magistrske naloge.

Če izpolnjujejo s statutom univerze predpisane pogoje, lahko kandidati preidejo tudi neposredno na doktorski študij.

VI. NAČINI IN OBLIKE IZVAJANJA ŠTUDIJA

Pri posameznih predmetih poteka študij praviloma v organiziranih skupinskih oblikah študijskega dela (predavanja, seminarji in vaje), vendar tudi v obliki individualnih konzultacij. Pri delu na magistrski nalogi je delo individualno, poteka pa v obliki individualnih konzultacij z mentorjem in morebitnim somentorjem. Študenti zaključijo delo pri posameznem predmetu praviloma s pisnim ali/in ustnim izpitom, ali s katero drugo dogovorjeno obliko aktivnega sodelovanja v študijskem procesu (seminarska naloga, nastop, zagovor ipd.), v kateri izkažejo predpisano znanje iz vsebin predmeta.

Na študijski smeri Psihologija dela in organizacije lahko poteka delo v obliki internetno zasnovanega kursa, v katerem kandidati z uporabo ustreznih informacijskih virov in poti sodelujejo v medmrežni diskusiji.

VII. POGOJI ZA DOKONČANJE ŠTUDIJA

Za dokončanje magistrskega študija mora kandidat opraviti vse obveznosti, ki jih določa individualni študijski program in učni načrti predmetov, vključenih v individualni program (gl. tudi tč. V). Pod vodstvom mentorja mora izdelati magistrsko delo, ki je poročilo o raziskovalni nalogi, s katero izkaže teoretsko in metodološko usposobljenost za samostojno raziskovalno delo. Naloga mora doseči ustrezno znanstveno tehtnost in inovativnost v znanstvenem pristopu in mora pomeniti prispevek k znanju na

obravnavanem področju. Dokazovati mora kandidatovo poznavanje področja in obvladanje sodobnega znanstvenega aparata ter jasnega strokovnega pisnega izražanja. Oceno magistrskega dela pripravi praviloma tričlanska komisija, v kateri je mentor kot eden od članov praviloma tudi poročevalec.

Magistrski študij se zaključi z uspešnim javnim zagovorom pozitivno ocenjene magistrske naloge pred najmanj tričlansko komisijo. Magistrski študij se lahko nadaljuje z doktorskim študijem.

VIII. STROKOVNI, AKADEMSKI, ZNANSTVENI NAZIVI PO KONČANEM ŠTUDIJU

Kandidat oz. kandidatka, ki konča podiplomski študij za pridobitev magisterija, dobi diplomu ter z njo naziv magister/magistrica znanosti.

IX. DOKTORSKI ŠTUDIJ PSIHLOGIJE

Program magistrskega študija je osnova in izhodišče za pripravo doktorskega študija psihologije. Magistrski študij se torej lahko nadaljuje z doktorskim študijem. Doktorski študij se izvaja v skladu z določili statuta Univerze v Ljubljani in sklepi Senata Univerze v Ljubljani, ki natančneje opredeljujejo določila statuta Univerze.

Kandidatu, ki se vpiše na podiplomski študijski program za pridobitev magisterija in ki se je posebej izkazal pri magistrskem študiju v roku, ki ga določa študijski program ter z nadpovprečnim uspehom opravil vse obveznosti prvega letnika magistrskega študija, se lahko v izjemnih primerih in pod posebnimi pogoji omogoči neposreden prehod na doktorski študij.

Pogoji za neposreden prehod na doktorski študij (sprejeti na seji Senata Filozofske fakultete, dne 19.6.2002):

1. Objava članka v mednarodno priznani reviji (članek naj bo objavljen do prijave za neposredni prehod na doktorski študij oziroma naj bo predloženo potrdilo o sprejetju za objavo).
2. Doseženo število KT kot pogoj za vpis v 3. in 4. letnik neposrednega prehoda doktorskega študija:
  - *Pogoj za vpis v 3. letnik podiplomskega študija:*
    - doseženih 60 KT in
    - povprečna ocena opravljenih obveznosti 9 ali več
  - *Pogoji za vpis v 4. letnik podiplomskega študija:*
    - 90 doseženih KT in
    - odobrena tema doktorske disertacije.

Pogoji za vpis v 3. in 4. letnik doktorskega študija (brez neposrednega prehoda):

- opravljen magistrski študij,
- odobrena doktorska tema.

Predlog za neposreden prehod na doktorski študij poda mentor (in morebitni somentor), mnenje doda predstojnik oddelka, predlog pa sprejme senat fakultete. Kandidat oz. kandidatka, ki konča doktorski študij, dobi diplomu ter z njo naziv doktor/doktorica znanosti.

PRILOGE:

PRILOGA 1: Zbirni prikaz naslovov predmetov

PRILOGA 2: Okvirni učni načrti (vsebine) predmetov

**PRILOGA 3: Študijska literatura za diferencialni izpit iz psihologije za nepsihologe
(sprejeto za študijsko leto 2003/2004; po potrebi se ustrezno dopolnjuje)**

PRILOGA 1: Zbirni prikaz naslovov predmetov magistrskega študija Psihologije na Oddelku za psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (z nosilci)

Naziv predmeta	nosilec	ur	KT
Trendi in perspektive sodobne psihologije	red. prof. dr. Janek Musek	60	15
Contemporary trends and perspectives in psychology	zasl. prof. dr. Vid Pečjak		
Metodologija psihološkega raziskovanja – modul A	red. prof. dr. Klas Brenk	60	15
Research methodology of in psychology – modul A	red. prof. dr. Valentin Bucik		
Metodologija psihološkega raziskovanja – modul B	red. prof. dr. Valentin Bucik	120	30
Research methodology in psychology – modul B	red. prof. dr. Klas Brenk		
Poglavja iz kognitivne psihologije in psih. osebnosti- modul A	red. prof. dr. Janek Musek	60	15
Topics in cognitive psychology and personality – modul A	red. prof. dr. Marko Polič		
Poglavja iz kognitivne psihologije in psih. osebnosti- modul B	red. prof. dr. Janek Musek	120	30
Topics in cognitive psychology and personality – modul B	red. prof. dr. Marko Polič		
Poglavja iz razvojne psihologije – modul A	red. prof. dr. Ludvik Horvat	60	15
Topics in developmental psychology – modul A	red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek		
	red. prof. dr. Maja Zupančič		
Poglavja iz razvojne psihologije – modul B	red. prof. dr. Ludvik Horvat	120	30
Topics in developmental psychology – modul B	red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek		
	red. prof. dr. Maja Zupančič		
Poglavja iz socialne psihologije – modul A	izr. prof. dr. Velko S. Rus	60	15
Topics in social psychology – modul A	izr. prof. dr. Janez Bečaj		
Poglavja iz socialne psihologije – modul B	izr. prof. dr. Janez Bečaj	120	30
Topics in social psychology – modul B	izr. prof. dr. Velko S. Rus		
Novejši psihodiagnostični pristopi	red. prof. dr. Maks Tušak	60	15
Current psychodiagnostic approaches	red. prof. dr. Valentin Bucik		
Poglavja iz psihologije dela in organizacije- modul A	red. prof. dr. Edvard Konrad	60	15
Topics in psychology of work and organization – modul A	izr. prof. dr. Argio Sabadin		
Poglavja iz psihologije dela in organizacije- modul B	red. prof. dr. Edvard Konrad	120	30
Topics in psychology of work and organization – modul B	izr. prof. dr. Argio Sabadin		
Poglavja iz klinične psihologije – modul A	red. prof. dr. Maks Tušak	60	15
Topics in clinical psychology – modul A	red. prof. dr. Peter Praper		
Poglavja iz klinične psihologije – modul B	red. prof. dr. Maks Tušak	120	30
Topics in clinical psychology – modul B	red. prof. dr. Peter Praper		
Poglavja iz pedagoške psihologije – modul A	red. prof. dr. Drago Žagar	60	15
Topics in educational psychology – modul A	doc. dr. Sonja Pečjak		
	izr. prof. dr. Cirila Peklaj		
Poglavja iz pedagoške psihologije – modul B	red. prof. dr. Drago Žagar	120	30
Topics in educational psychology – modul B	doc. dr. Sonja Pečjak		
	izr. prof. dr. Cirila Peklaj		

Dodatek k predmetniku:

Sistematika psihologije za nepsihologe	red. prof. dr. Janek Musek	30
Introduction to psychology for non-psychologists		

PRILOGA 2: Okvirni učni načrti (vsebine) predmetov

Predmet: Trendi in perspektive sodobne psihologije

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Janek Musek zasl. prof. dr. Vid Pečjak

2. Izobraževalni smotri

Pridobitev poglobljenega pregleda najpomembnejših usmeritev, premikov, trendov in perspektiv v sodobni psihologiji; spoznavanje z njimi povezanih problemskih področij, modelov, teorij in aplikacij. Integracija teoretskih, raziskovalnih, diagnostičnih in aplikativnih vidikov v trendih sodobne psihologije. Spodbujanje spremljanja in kritičnega presojanja razvojnih trendov psihologije. Usposabljanje za samostojno raziskovalno/strokovno poročanje in publiciranje.

3. Vsebina predmeta

Psihologija pred izzivi novih spoznanj

- Znanstveni in družbeni status sodobne psihologije. Psihologija z vidika sodobne teorije znanosti. Mesto psihologije v sistemu sodobne znanosti. Sedanji domet spoznanj psihologije in njenih disciplin. Vpliv spoznanj sorodnih in drugih disciplin na sodobno psihologijo. Trendi interdisciplinarnega in transdisciplinarnega povezovanja psihologije. Psihologija v okviru dnašnjega družboslovja, humanistike in naravoslovja. Vključevanje psihologije v danes aktualna ali nova transdisciplinarna področja (kognitivna znanost, nevroznanost, vedenjska genetika, teorija družbe, teorija kulture, spolne študije /ženske in moške študije/, organizacijske znanosti, edukacijske znanosti, zdravstvene znanosti, okoljske znanosti; informacijske znanosti) in v nova tehnološka področja (računalništvo, medijsko delovanje, kiberprostor; biotehnologija in nanotehnologija). Novi prodori in nove discipline aplikativne psihologije.

Integracijski trendi

- Kontinuitete in diskontinuitete sodobne psihologije v odnosu do psihologije v preteklosti. Integracije, sinteze in eklekticizmi sodobne psihologije. Sinteze znotraj in med psihološkimi smermi. Problem paradigme/paradigem v psihologiji. "Kantovske" in "lockovske" perspektive psihologije. Globina in (ne)premostljivost epistemološkega reza v psihologiji.
- Konvergentni in divergentni trendi v psihologiji. Trendi na posameznih področjih psihologije: zaznavanje, mišljenje, učenje; motivacija, emocije, vrednotenje; psihični razvoj; osebnost; socialna realnost in socialni odnosi. Primeri divergentnosti in konvergentnosti sodobnih modelov v teoriji osebnosti: dimenzionalna paradigma, vedenjsko-socialno-kognitivna paradigma.

Uveljavljanje kognitivnih in nevroznanstvenih vidikov: psihologija, kognitivna znanost in nevroznanost

- Najnovejši izsledki kognitivne psihologije in njihov vpliv. Kognitivizacija psiholoških področij in disciplin. Novejši kognitivni modeli in teorije: teorije in modeli zaznavanja, pozornosti, spomina. Teorije kognitivnih shem in reprezentacij. Teorije in modeli predelave informacij. Teorije in modeli zavesti. Kognitivna znanost in mesto (kognitivne) psihologije v njej.
- Vpliv razvoja sodobne nevropsihologije in nevroznanosti. Nove metode, raziskovanja in teorije v sodobni nevropsihologiji. Preslikavanje možganske dejavnosti. Teorije in modeli nevronske mreže. Nevroznanstveni modeli kognicije, emocij, motivacije in osebnosti.

Uveljavljanje socialnega in (multi)kulturnega konteksta

- Odražanje sociokulturne narave človeka in njegovega obnašanja v sodobni psihologiji. Socialne reprezentacije in konstrukcije sveta. Kulturni kontekst in medkulturne razlike. Kontekstualizem in postmodernizem v psihologiji. Trendi sodobnega kulturnega in medkulturnega raziskovanja. Pomembni premiki v sodobnem raziskovanju kultur. Vrednotni sistem kot ogledalo kulture. Novi pogledi na univerzalnost in kulturno specifičnost. Individualistične in kolektivistične kulture. Nova raziskovanja medetničnih in medrasnih odnosov. Multikulturalnost in globalizacija v psihologiji. Psihologija religije. Zrcaljenje new-agea in duhovnih gibanj v psihologiji.

Uveljavljanje lingvističnih, semiotičnih in naratoloških vidikov

- Psihologija, lingvistika in semiologija. Pojemovna analiza, semiotika. Novi val psiholingvistike. Jezikovni sistem – infrastruktura ali superstruktura? Psihologija in naratologija. Pomen analize naratoloških struktur v psihološkem raziskovanju in psiholoških teorijah (npr. v razumevanju osebnosti). Naratološki modeli in teorije v psihologiji.

Uveljavljanje bioevolucijskih in genetskih vidikov

- Vplivi sodobne genetike, etologije, evolucijske teorije in biosociologije v psihologiji. Uveljavljanje bioloških modelov v psihologiji. Vedenjska genetika: njeni modeli, metode in izsledki. Genomika in psihogenomika.

Psihološki vidiki biotehnologije, nanotehnologije in genskega poseganja: genski inženiring in genska terapija. Psihološki vidiki kloniranja. Evolucijska psihologija. Biosociologija in memetika. Novi pogledi na dilemo dednost – okolje (narava – kultura). Dometi in dileme bioloških modelov.

Vidiki kiberznanosti

- Psihologija medijske, multimedijske in virtualne resničnosti. Kiberprostor kot novo človeško okolje in nova življenjska dimenzija. Vpliv kiberprostora na duševno delovanje, obnašanje in osebnost (identiteta, medosebni odnosi, komunikacija, računalniška in spletna zasvojenost). Vloga psihologije v ustvarjanju in učinkih kiberprostora.

Epistemološki in metodološki trendi

- Problemski in metodološki razvoj kot generatorja napredka psihologije. Epistemološka vprašanja sodobne psihologije. Značilnosti razvoja sodobne psihološke metodologije. Novejši razvoj kvalitativnih in kvantitavnih metod in modelov raziskovanja. Trendi v raziskovalnem in eksperimentalnem oblikovanju. Trendi v psihodiagnostičnem proučevanju. Napredovanja in trendi v razvoju matematičnega modeliranja v psihologiji. Paradna področja sodobnega matematičnega modeliranja. Modeliranje v multivariatni statistiki. Modeliranje zaznavnih, učnih in drugih kognitivnih procesov.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predmet se povezuje z vsemi psihološkimi predmeti.

5. Obveznost študenta

Izpit po končanem študiju. Lahko se ga opravlja v obliki dveh delnih izpitov (prvi šteje kot del opravljenih obveznosti na prehodu iz I. v II. letnik).

6. Študijska literatura

-
1. Koch, S. in Leary, D.E. (1992/1995 in pozneje). *A century of Psychology as science*. Washington: APA.
  2. Carlson, N.R. in Buskist, W. (1997). *Psychology: The science of behavior* (5th ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
  3. Sternberg, R.J. (2000). *Pathways to psychology* (2nd ed.). Fort Worth, TX: Harcourt College.
  4. Zimbardo, P.G., Weber, A. in Johnson, R.L. (2000). *Psychology* (3rd ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.

Poleg navedenih del morajo študenti naštudirati več virov (monografije, zborniki, pregledni teksti, članki, spletne strani) glede na individualno izbrano tematiko. Baza izbora je okrog 1000 enot sodobnih virov z različnih področij psihologije (praviloma po letu 1995).

7. Posebnosti

Predmet: Metodologija psihološkega raziskovanja – modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Klas M. Brenk red. prof. dr. Valentin Bucik

2. Izobraževalni smotri

Seznanitev z nekaterimi temami iz metodologije psihološkega raziskovanja. Poudarek je na novejših metodah in tehnikah, ki jih slušatelji uporabljajo pri izdelavi magistrske naloge. Predmet poda potrebna znanja za samostojno znanstveno-raziskovalno delo, torej za ustrezno načrtovanje empirične študije, izbiro ali izdelavo ustreznega inštrumentarija in izbiro metod za obdelavo in vrednotenje rezultatov ter interpretacijo izsledkov. Slušatelji gradijo raziskovalni metodološki načrt za magistrsko nalogo tudi skozi individualne konzultacije z nosilcema. Za poglobljeno seznanjanje z nekaterimi dodatnimi temami psihološke raziskovalne metodologije se slušateljem priporoča izbira predmeta Metodologija psihološkega raziskovanja – modul B.

3. Vsebina predmeta

Osvežitev osnovnih načel statistične teorije in prakse

- osvežitev osnovnih matematičnih načel in postopkov; deskriptivni statistični pristopi; statistični teoretski koncepti, vzorčne distribucije in inferenčna statistika; osnove korelacijskih teoretskih konceptov; variančne in kovariančne strukture; neparametrijski pristopi

Raziskovalni načrt

- jasnost osnovnih konceptov raziskovanja; razlika med znanstvenimi in zdravorazumskimi razlagami vedenja; pet ključnih korakov v procesu raziskovanja: opredelitev problema, raziskovalna strategija, raziskovalni načrt, analiza rezultatov, poročanje o rezultatih; vzorčenje; populacija in vzorec; tehnike vzorčenja; statistično zaključevanje in testiranje hipotez

Kvaziekperimentalni načrt

- raziskovalni načrt, eksperimentalni načrt, neeksperimentalni načrt, kvaziekperimentalni načrt; kršenje kriterijev eksperimentalnega načrta; vrste kvaziekperimentalnih načrtov in ovrednotenje kvaziekperimentalnih načrtov

Analiza variance

- opazovanje vs. eksperiment, eksperimentalni načrti, ANOVA, MANOVA, ANCOVA; štiri statistični razlogi za uporabo multivariatne analize; multivariatni statistični test kot generalizacija univariatnega t-testa; multivariatna statistična pomembnost vs. univariatna nepomembnost; analiza variance in multivariatna analiza variance; koliko neodvisnih in odvisnih spremenljivk v analizi MANOVA; predpostavke o neodvisnosti, multivariatni normalnosti, homogenosti variance in kovariance; analiza kovariance: izbira kovariatov, predpostavke o analizi kovariance; MANCOVA

Regresijske analize

- regresija vs. korelacija; osnovni model multiple linearne regresije in modeli vključevanja prediktorjev; vplivne točke; regresijske predpostavke

Osnove nekaterih drugih multivariatnih statističnih tehnik

- klasifikacija multivariatnih tehnik; clusterska analiza; diskriminantna analiza; eksploratorna factorska analiza; multidimenzionalno skaliranje

Kvalitativno raziskovanje (analize kvalitativnih podatkov)

- kvalitativni in kvantitativni podatki; značilnosti kvalitativnega raziskovanja; dvomi v kvalitativno raziskovanje; izdelava raziskovalnega načrta; zbiranje podatkov; analiza kvalitativnih podatkov; zaključevanje, poročanje; prednosti kvalitativnega raziskovanja

Anketno raziskovanje (survey analize)

- opredelitev in uporaba anketnega raziskovanja; osnovni načrti (presečni, načrt časovnih zaporedij, longitudinalni, longitudinalni kohortni zaporedni); koraki pri anketnem raziskovanju; tehnike zbiranja podatkov; vrste podatkov; sestavljanje inštrumenta; oblikovni vidik vprašalnika; administracija ankete; težave anketnega raziskovanja

Uvod v osnove kavzalnega modeliranja

-
- modeli: merski model, strukturni model, delni modeli in kompletni model; kovariančna algebra; analiza poti; vzročnost in kavzalni modeli; narava vzročnosti; asociacije, smeri vplivanja; ničelni model, identificirani model, vgnezdjeni modeli; omejitve kavzalnega modeliranja; LISREL - program za analizo linearnih strukturnih enačb
-

Pravila in načela pisanja raziskovalnega poročila

- oblika pisnega poročila o raziskavi in glavni elementi pisnega poročila o raziskavi; osem zmot glede pisanja raziskovalnih poročil, 26 pravil za pisanje poročila o raziskavi in 21 namigov za boljši slog pisanja strokovnega besedila (kaj in kako povedati, kako uporabiti to, kar smo ali so povedali); načela uspešne priprave ustne prezentacije oziroma predavanja
-

Etični problemi v psihološkem raziskovanju

- etika, morala in deontologija (teleološki pristop, deontološki pristop, skepticistični pristop); kodeks etike – načela: etika, humanost, strokovnost, psihološka pomoč, poklicna tajnost, jezik, odnos med psihologi, poklicna neodvisnost, odnos do javnosti, raziskovanje, psihodiagnostična sredstva, izvajanje načel kodeksa, odgovornost; raziskovalno delo: odnos raziskovalec – udeleženec; odkritost in poštenost; zaščititi udeleženca pred fizičnim in duševnim neudobjem, škodo in nevarnostjo; obvestiti udeleženca o vseh značilnostih raziskave; pojasniti udeležencu naravo raziskave ter odstraniti vse možne zmote, ki bi morda lahko nastale; ne načrtovati ali sprejeti opravljanja raziskave, ki bi bila kakorkoli etično oporečna; načelo poklicne tajnosti; dilema: cost-benefit tradeoff (2 načeli); Milgramovi eksperimenti; glavni zaključki: odgovornost, strokovnost, zaupnost, privolitev, prikrievanje in varanje, zaščita udeležencev
-

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predpostavlja se, da slušatelji poznajo osnove metodologije psihološkega raziskovanja (pojmovanje predmeta psihologije, osnove znanstvenega spoznavanja, metodološki temelji psihologije, deskriptivna in inferenčna univariatna in bivariatna statistika ter vsaj v osnovah tudi multivariatna statistika, informatika, osnove računalništva, teorija in praksa merjenja v psihologiji, psihodiagnostika in psihoprognotika). Metodološke vsebine predmeta se povezujejo prav z vsemi ostalimi predmeti, ki jih slušatelji vpisujejo na magistrskem študiju (trendi in perspektive sodobne psihologije, novejši psihodiagnostični teoretski pristopi ter poglavja iz kognitivne psihologije in psihologije osebnosti, iz razvojne, socialne, pedagoške in klinične psihologije ter iz psihologije dela). Poglobljeno delo z naštetimi temami in dopolnilnejevanje z drugimi pomembnimi metodološkimi temami opravljajo slušatelji, ki so vpisali predmet Metodologija psihološkega raziskovanja - modul B.

5. Obveznost študenta

Po absolviranih predavanjih študentje izkažejo eno od dogovorjenih oblik aktivne udeležbe pri predmetu – seminarska ali projektna naloga, v kateri slušatelj predstavi teoretične osnove in logiko specifične multivariatne tehnike in/ali uporabo katere od tehnik na empiričnih podatkih). Študentje na koncu opravijo izpit, ki vsebuje tudi uspešen zagovor načrtovane metodologije raziskovalnega načrta, ki ga izvaja v okviru magistrske naloge.

Pred oddajo magistrske naloge mora kandidat z zaznamkom v indeksu izkazati, da je uspešno opravil zaključne konzultacije pri predmetu METODOLOGIJA PSIHOLŠKEGA RAZISKOVANJA o metodološki ustreznosti raziskovalnega načrta magistrske naloge.

6. Študijska literatura

---

1. APA (2001). *Publication manual of the American Psychological Association* (5th ed.). Washington: APA.
2. Bucik, V. (2003). *Osnove psihološkega testiranja* (2. izd.). Ljubljana: Filozofska fakulteta.
3. Bund Jackson, B. (1983). *Multivariate data analysis. An introduction*. Homewood, IL: Richard D. Irwin.
4. Bryman, A in Burgess, R.G. (ur.) (1994). *Analysing qualitative data*. London: Routledge.
5. Colman, A.M. (Ur.) (1995). *Psychological research methods and statistics*. London: Longman.
6. Committee for the Protection of Human Participants in Research (1982). *Ethical principles in the conduct of research with human participants*. Washington, DC: American Psychological Association.
7. Keith-Spiegel, P in Koocher, G.P. (1995). *Ethics in psychology: Professional standards and cases*. Hillsdale, NJ: LEA.
8. Marshall, C. in Rossman, G.B. (1999). *Designing qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
9. Lane, D. M. (2001). *HyperStat Online Textbook*. Internetni interaktivni učbenik: <http://davidmlane.com/hyperstat/index.html>
10. Sternberg, R.J. (1995). *The psychologist's companion: A guide to scientific writing for students and researchers* (3. izdaja). Cambridge: Cambridge University Press.
11. Stevens, J. (1996). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. (3rd ed.). Mahwah, NJ: LEA.

- Poleg navedenih del študentje berejo prispevke iz tekoče domače in tuje psihološke strokovne periodike.

7. Posebnosti

Predmet je (lahko tudi kot poglobljeni modul B) obvezen za vse podiplomske študente na magistrskem študiju psihologije. Vsi študentje, vpisani na magistrski študij, ga kot modul A izberejo v obsegu 60 ur (15 KT) v prvem in tretjem semestru.

Predmet: Metodologija psihološkega raziskovanja – modul B

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Valentin Bucik red. prof. dr. Klas M. Brenk

2. Izobraževalni smotri

Sluša telji pridobijo poglobljen vpogled v teme iz metodologije psihološkega raziskovanja. Poudarek je na novejših metodah in tehnikah, ki jih sluša telji uporabljajo pri tekočem raziskovalnem edlu v okviru magistrske naloge. Predmet vsebuje vrsto tem, ki niso zajete v modulu A istega predmeta. Poda vsa ključna in tudi specifična znanja za samostojno znanstveno-raziskovalno delo, torej za ustrezno načrtovanje empirične študije, izbiro ali izdelavo ustreznega inštrumentarija in izbiro metod za obdelavo in vrednotenje rezultatov ter interpretacijo izsledkov. Z znanjem, pridobljenem pri predmetu, si sluša telji pmagajo zlasti pri opredeljevanju in izvedbi metodološkega načrta raziskovalne magistrske naloge. Predmet vpisujejo sluša telji, ki bi radi teme, ki jih vsebuje modul A pri tem predmetu, pogloblili z dodatnimi pomembnimi znanji iz psihološke metodologije.

3. Vsebina predmeta

Osvežitev osnovnih načel statistične teorije in prakse

- osvežitev osnovnih matematičnih načel in postopkov; deskriptivni statistični pristopi; statistični teoretski koncepti, vzorčne distribucije in inferenčna statistika; osnove korelacijskih teoretskih konceptov; variančne in kovariančne strukture; neparametriški pristopi

Raziskovalni načrt

- jasnost osnovnih konceptov raziskovanja; razlika med znanstvenimi in zdravorazumskimi razlagami vedenja; pet ključnih korakov v procesu raziskovanja: opredelitev problema, raziskovalna strategija, raziskovalni načrt, analiza rezultatov, poročanje o rezultatih; vzorčenje; populacija in vzorec; tehnike vzorčenja; statistično zaključevanje in testiranje hipotez

Kvaziekperimentalni načrt

- raziskovalni načrt, eksperimentalni načrt, neeksperimentalni načrt, kvaziekperimentalni načrt; kršenje kriterijev eksperimentalnega načrta; vrste kvaziekperimentalnih načrtov in ovrednotenje kvaziekperimentalnih načrtov

Analiza variance

- opazovanje vs. eksperiment, eksperimentalni načrti, ANOVA, MANOVA, ANCOVA; štiri statistični razlogi za uporabo multivariatne analize; multivariatni statistični test kot generalizacija univariatnega t-testa; multivariatna statistična pomembnost vs. univariatna nepomembnost; analiza variance in multivariatna analiza variance; koliko neodvisnih in odvisnih spremenljivk v analizi MANOVA; predpostavke o neodvisnosti, multivariatni normalnosti, homogenosti variance in kovariance; analiza kovariance: izbira kovariatov, predpostavke o analizi kovariance; MANCOVA

Regresijske analize

- regresija vs. korelacija; osnovni model multiple linearne regresije in modeli vključevanja prediktorjev; vplivne točke; regresijske predpostavke

Razvrščanje v skupine (Clusterska analiza)

- klasifikacija multivariatnih tehnik; smisel razvrščanja, razsežnosti razvrščanja; koraki pri razvrščanju: izbira enot in določitev spremenljivk, organiziranje vhodnih podatkov, računanje podobnosti ali različnosti med enotami, izbira algoritma združevanja, določitev rešitve, interpretacija strukture, validacija strukture; uporaba analize razvrščanja v skupine v programu SPSS; segmentacija vzorcev udeležencev s pomočjo analize razvrščanja v skupine

Loglinearni modeli (kategorična analiza podatkov)

- **frekvenčna analiza; kros-klasifikacijske kategorije v kontingenčnih tabelah; kategorične spremenljivke kot faktorji; odvisne spremenljivke in eksplanatorne spremenljivke (faktorji in kovariati); hierarhični in nehierarhični loglinearni modeli**

Multidimenzionalno skaliranje

-
- razdalje med multivariatnimi podatki in iskanje strukture v nizu mer razdalj med objekti ali subjekti; objektivno merjene spremenljivke in subjektivno rangirane spremenljivke; dvo- ali večdimenzionalni prostor in identifikacija dimenzij, ki opisujejo prostor
-

Diskriminantna analiza

- način strukturiranja korakov, opredelitev diskriminantne analize in njena uporabnost; pojasnjevanje in napovedovanje s pomočjo diskriminantne analize; primerjava z analizo variance in MANOVO; diskriminantna analiza z dvema ali večimi diskriminatorji; predpostavke za uporabo diskriminantne analize: linearnost odnosa, multivariatna normalna distribucija, homogenost varianc; omejitve uporabe diskriminantne analize; tipi diskriminantne analize; vhodni podatki (odvisne in neodvisne spremenljivke); koraki v diskriminantni analizi: raziskovalni problem, problemi raziskovalnega načrta, ocenjevanje diskriminantnih funkcij, določevanje natančnosti napovedi, interpretacija diskriminantnih funkcij, validacija diskriminantnih rezultatov; primer uporabe diskriminantne analize s programom SPSS
-

Eksploratorna in konfirmatorna faktorjska analiza

- narava glavnih komponent; trije nameni uporabe komponent pri zmanjšanju števila spremenljivk; kriteriji za ohranitev komponent; izboljšanje interpretabilnosti faktorjev z rotacijo; vloga obtežitev pri interpretaciji, velikost vzorca in zanesljivost faktorjev, pomen komunalitete; konceptualni odnos med konfirmatorno in eksploratorno faktorjsko analizo; identificiranost modela; ocenjevanje parametrov v modelu in ocenjevanje prilaganja modela podatkom; modifikacije modela; opozorila pri analizi linearnih strukturnih enačb; eksploratorna ter konfirmatorna faktorjska analiza s programom LISREL
-

Kavzalno modeliranje

- modeli: merski model, strukturni model, delni modeli in kompletni model; kovariančna algebra; specifikacija modela; implicirana kovariančna matrika; identifikacija; ocenjevanje modela (indeksi skupnega prilaganja, ocenjevanje posameznih parametrov v modelu, primerjava modelov, validacija modela, modifikacijski indeksi); omejitve kavzalnega modeliranja; LISREL - program za analizo linearnih strukturnih enačb
-

Multivariatna tehnika kot izhodišče za uporabo druge multivariatne tehnike

- taksonomski statistično-računski pristopi; pripadnost skupini kot nova spremenljivka; post-hoc in pro-hoc analiza grupiranja; redukcija števila spremenljivk: kanonične, faktorjske in diskriminantne točke; »čiščenje« izračunanih modelov
-

Teorije merjenja - klasična testna teorija in teorija odgovora na postavko

- klasična testna teorija (teorija pravega dosežka): Cronbachov koeficient α , kriteriji zanesljivosti, vzporedni model, kongenerični model, esencialno τ -enakovredni model, kritika klasične testne teorije; teorija odgovora na postavko (teorija latentnih potoz): izhodišča teorije odgovora na postavko; Raschev model, dvoparametrijski model, triparametrijski model; ocenjevanje parametrov; karakteristične krivulje nalog; informacijska funkcija naloge, informacijska funkcija testa
-

Meta-analiza

- uvod v meta-analizo (združevanje raziskovalnih izsledkov preko študij, artefakti študije in njihov vpliv na izsledke); meta-analiza korelacij; problem artefaktov (napaka merjenja, nezanesljivost, omejenost obsega, pristrano vzorčenje ...); meta-analiza eksperimentalnih efektov in drugih dihotomnih primerjav; splošne teme v meta-analizi (napake vzorčenja, kumuliranje rezultatov preko študij, metode za integracijo rezultatov preko študij, iskanje, izbor in vrednotenje študij); kritika meta-analize

Kvalitativno raziskovanje (analize kvalitativnih podatkov)

- kvalitativni in kvantitativni podatki; značilnosti kvalitativnega raziskovanja; dvomi v kvalitativno raziskovanje; izdelava raziskovalnega načrta; zbiranje podatkov; analiza kvalitativnih podatkov; zaključevanje, poročanje; prednosti kvalitativnega raziskovanja

Anketno raziskovanje (survey analize)

- opredelitev in uporaba anketnega raziskovanja; osnovni načrti (presečni, načrt časovnih zaporedij, longitudinalni, longitudinalni kohortni zaporedni); koraki pri anketnem raziskovanju; tehnike zbiranja podatkov; vrste podatkov; sestavljanje inštrumenta; oblikovni vidik vprašalnika; administracija ankete; težave anketnega raziskovanja
-

Pravila in načela pisanja raziskovalnega poročila

- oblika pisnega poročila o raziskavi in glavni elementi pisnega poročila o raziskavi; osem zmot glede pisanja raziskovalnih poročil, 26 pravil za pisanje poročila o raziskavi in 21 namigov za boljši slog pisanja strokovnega besedila (kaj in kako povedati, kako uporabiti to, kar smo ali so povedali); načela uspešne priprave ustne prezentacije oziroma predavanja
-

Etični problemi v psihološkem raziskovanju

-
- etika, morala in deontologija (teleološki pristop, deontološki pristop, skepticistični pristop); kodeks etike – načela: etika, humanost, strokovnost, psihološka pomoč, poklicna tajnost, jezik, odnos med psihologi, poklicna neodvisnost, odnos do javnosti, raziskovanje, psihodiagnostična sredstva, izvajanje načel kodeksa, odgovornost; raziskovalno delo: odnos raziskovalec – udeleženec; odkritost in poštenost; zaščititi udeleženca pred fizičnim in duševnim neudobjem, škodo in nevarnostjo; obvestiti udeleženca o vseh značilnostih raziskave; pojasniti udeležencu naravo raziskave ter odstraniti vse možne zmete, ki bi morda lahko nastale; ne načrtovati ali sprejeti opravljanja raziskave, ki bi bila kakorkoli etično oporečna; načelo poklicne tajnosti; dilema: cost-benefit tradeoff (2 načeli); Milgramovi eksperimenti; glavni zaključki: odgovornost, strokovnost, zaupnost, privolitve, prikrivanje in varanje, zaščita udeležencev

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predpostavlja se, da slušatelji poznajo osnove metodologije psihološkega raziskovanja (pojmovanje predmeta psihologije, osnove znanstvenega spoznavanja, metodološki temelji psihologije, deskriptivna in inferenčna univariatna in bivariatna statistika, osnove multivariatne statistike in računalništva, teorija in praksa merjenja v psihologiji, psihodiagnostika in psihoprognostika). Metodološke vsebine predmeta se povezujejo prav z vsemi ostalimi predmeti, ki jih slušatelji vpisujejo na magistrskem študiju psihologije (trendi in perspektive sodobne psihologije, novejši psihodiagnostični teoretski pristopi ter poglavja iz kognitivne psihologije in psihologije osebnosti, iz razvojne, socialne, pedagoške in klinične psihologije ter iz psihologije dela).

5. Obveznost študenta

Po absolviranih predavanjih študentje izkažejo eno od dogovorjenih oblik aktivne udeležbe pri predmetu – seminarska ali projektna naloga, v kateri slušatelj predstavi teoretične osnove in logiko specifične multivariatne tehnike in/ali uporabo katere od tehnik na empiričnih podatkih). Podajanje tem pri predmetu poteka tudi v obliki individualnih konzultacij v zvezi z zastavljenim raziskovalnim načrtom pri konkretni magistrski nalogi. Študentje na koncu opravijo izpit, ki vsebuje tudi zagovor načrtovane metodologije raziskovalnega načrta, ki ga izvaja v okviru magistrske naloge.

Pred oddajo magistrske naloge mora kandidat z zaznamkom v indeksu izkazati, da je uspešno opravil zaključne konzultacije pri predmetu METODOLOGIJA PSIHOLOŠKEGA RAZISKOVANJA o metodološki ustreznosti raziskovalnega načrta magistrske naloge.

6. Študijska literatura

---

1. APA (2001). *Publication manual of the American Psychological Association* (5th ed.). Washington: APA.
2. Bollen, K.A. (1989). *Structural equation models with latent variables*. New York: Wiley.
3. Bucik, V. (2003). *Osnove psihološkega testiranja* (2. izd.). Ljubljana: Filozofska fakulteta.
4. Bund Jackson, B. (1983). *Multivariate data analysis. An introduction*. Homewood, IL: Richard D. Irwin.
5. Bryman, A in Burgess, R.G. (ur.) (1994). *Analysing qualitative data*. London: Routledge.
6. Colman, A.M. (Ur.) (1995). *Psychological research methods and statistics*. London: Longman.
7. Committee for the Protection of Human Participants in Research (1982). *Ethical principles in the conduct of research with human participants*. Washington, DC: American Psychological Association.
8. Du Toit, M & Du Toit, S. (2001). *Interactive LISREL: User's guide*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International.
9. Joreskog, K.G., & Sorbom, D. (1993). *LISREL 8. User's reference guide*. Chicago, IL: Scientific Software International.
10. Keith-Spiegel, P in Koocher, G.P. (1995). *Ethics in psychology: Professional standards and cases*. Hillsdale, NJ: LEA.
11. Marshall, C. in Rossman, G.B. (1999). *Designing qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
12. Lane, D. M. (2001). *HyperStat Online Textbook*. Internetni interaktivni učbenik: <http://davidmlane.com/hyperstat/index.html>
13. Pedhazur, E.J. in Pedhazur Schmelkin, L. (1991). *Measurement, design, and analysis: An integrated approach*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
14. Rost, J. (1996). *Lehrbuch Testtheorie Testkonstruktion*. Bern: Hans Huber Verlag.
15. Sternberg, R.J. (1995). *The psychologist's companion: A guide to scientific writing for students and researchers* (3. izdaja). Cambridge: Cambridge University Press.
16. Stevens, J. (1996). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. (3rd ed.). Mahwah, NJ: LEA.
17. Winer, B.J. (1970). *Statistical principles in experimental design*. New York: McGraw-Hill.

- Poleg navedenih del študentje berejo prispevke iz tekoče domače in tuje psihološke strokovne periodike.

7. Posebnosti

Predmet vpisujejo v I., II., III. in IV. semestru slušatelji, vpisani na študijsko smer psihološka metodologija in vsi tisti študentje magistrskega študija psihologije, ki morajo ali želijo poglobiti osnovno znanje psihološke raziskovalne metodologije (vsebovano v obveznem modulu A pri tem predmetu v obsegu 60 ur oz. 15) z nekaterimi ključnimi dodatnimi znanji iz psihološke metodologije, ki niso obravnavane v modulu A. Če torej vpišejo modul B, ta vključuje tudi obvezni modul A.

Predmet: Poglavja iz kognitivne psihologije in psihologije osebnosti - modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Janek Musek red. prof. dr. Marko Polič

2. Izobraževalni smotri

Poglobljen študij kognitivnih in osebnostnih vidikov človekove narave: spoznavanje najpomembnejših sodobnih modelov osebnosti in kognicije; spoznavanje in usvajanje zahtevnejših pristopov, metod in tehnik pri ocenjevanju in raziskovanju osebnostnih in kognitivnih značilnosti. Usposabljanje za poglobljeno, znanstveno utemeljeno ocenjevanje in raziskovanje, komuniciranje, poročanje in publiciranje.

3. Vsebina predmeta

Okvir sodobne kognitivne psihologije in psihologije osebnosti

- Teme, dileme in dometi sodobnega raziskovanja kognicije in osebnosti. Psihologija osebnosti in kognitivna psihologija v modelih teorije znanosti (Kuhn, Popper, Lakatos, Feyerabend, Laudan). Taksonomija paradigem v kognitivni psihologiji in psihologiji osebnosti. Zahtevnejše tehnike kognitivnega in osebnostnega ocenjevanja (kvalitativne in kvantitativne) in raziskovanja (bivariatne, multivariatne; odvisnostne, soodvisnostne).

Osebnost in medosebne razlike

- Konativni in kognitivni prostor osebnosti. Intrapersonalni, ekstrapersonalni in interakcijski viri variabilnosti v osebnostnem in kognitivnem delovanju. Strukturna hierarhija konativnega prostora osebnosti. Dimenzionalni modeli in extenso: Guilford, Cattell, Eysenck (PEN /EB3/ model), pefaktorski (B5) model, cirkumpleksni modeli. Vedenjsko – socialno – kognitivna paradigma osebnosti. Status sodobnih modelov emocij, motivov, vrednot. Problem superdimenzij osebnostnega prostora.
- Strukturne hierarhije kognitivnega prostora. Dileme, konfrontacije in sinteze štirih generacij modelov intelekta: Spearman, Thurstone – Burt, Vernon – Guilford, Cattell, Horn – Gardner, Sternberg. Ustvarjalnost in genialnost. Umetna inteligentnost, ekspertni sistemi. Čustvena inteligentnost.
- Samouravnava in samoučinkovitost; narava in struktura samoučinkovitosti; nadzor misli, čustev in dejanj; splošni vzorci in mehanizmi neuspešne samouravnave.

Kognitivna psihologija

- Teme in dileme sodobnih modelov in teorij kognicije: zaznavanje, pozornost, spomin (čutni, kratkoročni, dolgoročni; epizodični, semantični; deklarativni, proceduralni; spominski problemi, amnezija, metode optimizacije spomina), učenje, reševanje problemov, mišljenje, odločanje. Nevronske mreže, konekcionizem, paralelno procesiranje. Kognitivno delovanje, kognitivne sheme (skripti, okvirji, prototipi) in reprezentacije. Kognicija in govor.
- Zavest in zavestna stanja: teorije zavesti (kognitivne, nevropsihološke), raziskovanja in teorije spremenjenih stanj zavesti. Manifestna in latentna kognicija. Kognitivno nezavedno. Teorije latentne kognicije. Metakognicija.
- Osebnostna kognicija. Osebnostno in medosebno zaznavanje. Zaznavanje, ocenjevanje in presojanje osebnosti in osebnostnih lastnosti. Osebnostni prototipi in stereotipi. Laične, implicitne in eksplicitne teorije osebnosti. Model osebnostnega zaznavanja: ključne informacije in implicitne sheme.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predmet se povezuje z vsemi psihološkimi predmeti, s predmeti s področja kognitivne znanosti in nevroznanosti.

5. Obveznost študenta

Izpit po končanem študiju.

6. Študijska literatura

1. Aiken, L.R. (1996). *Personality assessment: Methods and practices*. Seattle, Goettingen: Hogrefe & Huber.
2. Eysenck, M.W. in Keane, M.T. (2000). *Cognitive Psychology: A Student's Handbook* (4th ed.). Hove: Psychology Press.
3. Gigerenzer G., Todd P.M., ABC Research Group (1999). *Simple Heuristics That Make Us Smart*. Oxford: Oxford University Press.
4. Hall, C.S., Lindzey, G. in Campbell, J.B. (1998). *Theories of personality* (4th ed.). New York: Wiley.
5. Kobal, D. (2000). *Temeljni vidiki samopodobe*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
6. Musek, J. (1993/1997). *Znanstvena podoba osebnosti*. Ljubljana, Educy.

-
7. Musek, J. (1999). *Psihološki modeli in teorije osebnosti*. Ljubljana, Filozofska fakulteta.
  8. **Musek, J. (2000). *Nova psihološka teorija vrednot*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti & Educy.**
  9. Pervin, L.A. in John, O.P. (ur.) (1999) *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed). New York: Guilford Press.
  10. **Zsombok, C.E. in Klein, G. (1997). *Naturalistic Decision Making*. Mahwah: LEA.**

Celotni seznam obvezne literature (obnovljen vsako leto) dobijo študenti na začetku predavanj.

7. Posebnosti

Predmet vpisujejo lahko vsi študenti podiplomskega študija psihologije.

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Janek Musek red. prof. dr. Marko Polič

2. Izobraževalni smotri

Poglobljen študij kognitivnih in osebnostnih vidikov človekove narave: spoznavanje najpomembnejših sodobnih modelov osebnosti in kognicije; spoznavanje in usvajanje zahtevnejših pristopov, metod in tehnik pri ocenjevanju in raziskovanju osebnostnih in kognitivnih značilnosti. Usposabljanje za aplikacijo spoznanj kognitivne psihologije in psihologije osebnosti v raziskovalnem in strokovno praktičnem delu. Usposabljanje za poglobljeno, znanstveno utemeljeno ocenjevanje in raziskovanje, komuniciranje, poročanje in publiciranje.

3. Vsebina predmeta

Okvir sodobne kognitivne psihologije in psihologije osebnosti

- Teme, dileme in dometi sodobnega raziskovanja kognicije in osebnosti. Psihologija osebnosti in kognitivna psihologija v modelih teorije znanosti (Kuhn, Popper, Lakatos, Feyerabend, Laudan). Taksonomija paradigem v kognitivni psihologiji in psihologiji osebnosti. Zahtevnejše tehnike kognitivnega in osebnostnega ocenjevanja (kvalitativne in kvantitativne) in raziskovanja (bivariatne, multivariatne; odvisnostne, soodvisnostne). Evolucijski pogledi na kognicijo in osebnost (evolucijska psihologija, etologija, biosociologija, memetika). Kognicija in osebnost v luči vedenjske genetike, biotehnologije in nanotehnologije. Družbeno kontekstualni in postmodernistični pogledi na kognicijo in osebnost. Integracija psihologije osebnosti in kognitivne psihologije v kognitivno znanost in nevroznanost. Novi pogledi in rešitve trileme izvorov osebnosti: narava – kultura - samodejavnost.

Osebnost in medosebne razlike

- Konativni in kognitivni prostor osebnosti. Intrapersonalni, ekstrapersonalni in interakcijski viri variabilnosti v osebnostnem in kognitivnem delovanju. Strukturna hierarhija konativnega prostora osebnosti. Dimenzionalni modeli in extenso: Guilford, Cattell, Eysenck (PEN/EB3/ model), petfaktorski (B5) model, cirkumpleksni modeli. Vedenjsko – socialno – kognitivna paradigma osebnosti. Status sodobnih modelov emocij, motivov, vrednot. Problem superdimenzij osebnostnega prostora.
- Strukturne hierarhije kognitivnega prostora. Dileme, konfrontacije in sinteze štirih generacij modelov intelekta: Spearman, Thurstone – Burt, Vernon – Guilford, Cattell, Horn – Gardner, Sternberg. Ustvarjalnost in genialnost. Umetna inteligentnost, ekspertni sistemi. Čustvena inteligentnost.
- Diferenciacija in individualizacija osebnosti. Problemi in rešitve sodobnih modelov medosebnih in skupinskih razlik. Paradigme raziskovanja spolnih, generacijskih, slojnih, etničnih, kulturnih in rasnih razlik. Genetika in genomika osebnosti. Kultura kot izvor osebnosti in medosebnih razlik. Samodejavnost kot izvor osebnosti in medosebnih razlik.
- Razvoj in integracija osebnosti. Sodobni modeli osebnostnega in kognitivnega razvoja. Zahtevnejša vprašanja in rešitve razvojnega pristopa. Krizna obdobja v kognitivnem in osebnostnem razvoju. Motnje kognicije in osebnosti. Integrativni prostor osebnosti: jaz, identiteta, samopodoba (samopojmovanje). Dimenzije integrativnega prostora. Samospoštovanje (samovrednotenje), samoučinkovitost, kompetentnost, samoopozarjanje, samonadziranje, samozavedanje.
- Samouravnava in samoučinkovitost; narava in struktura samoučinkovitosti; nadzor misli, čustev in dejanj; splošni vzorci in mehanizmi neuspešne samouravnave.

Kognicija

- Teme in dileme sodobnih modelov in teorij kognicije: zaznavanje, pozornost, spomin (čutni, kratkoročni, dolgoročni; epizodični, semantični; deklarativni, postopkovni; spominski problemi, amnezija, metode optimizacije spomina), učenje, reševanje problemov, mišljenje, odločanje (klasične teorije in teorije naravnega odločanja); hevristike in njihova vloga v

---

reševanju problemov. Narava in vrste spoznavnih napak; Nevronske mreže, konekcijonizem, vzporedna predelava. Kognitivno delovanje, kognitivne sheme (skripti, okvirji, prototipi) in reprezentacije. Konstrukcija in nadziranje realnosti. Naivni modeli sveta. Jezik in govor: psiholingvistika, narativne strukture.

- *Zavest in zavestna stanja: teorije zavesti (kognitivne, nevropsihološke), raziskovanja in teorije spremenjenih stanj zavesti. Manifestna in latentna kognicija. Kognitivno nezavedno. Teorije latentne kognicije. Metakognicija.*
- Osebnostna kognicija. Osebnostno in medosebno zaznavanje. Zaznavanje, ocenjevanje in presojanje osebnosti in osebnostnih lastnosti. Osebnostni prototipi in stereotipi. Laične, implicitne in eksplicitne teorije osebnosti. Model osebnostnega zaznavanja: ključne informacije in implicitne sheme.
- Kognitivna psihologija kot sestavni del kognitivne znanosti in nevroznanosti. Metapsihološke in filozofske refleksije kognitivne psihologije in psihologije osebnosti.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Gre za osrednji predmet podiplomskega študija psihologije na smereh osebnost in kognitivna psihologija. Povezuje se z vsemi psihološkimi predmeti, s predmeti s področja kognitivne znanosti in nevroznanosti. V odnosu do predmeta Kognitivna psihologija in psihologija osebnosti – modul B predstavlja njegovo nadgradnjo.

5. Obveznost študenta

Delni izpit po prvem letniku študija in končni izpit po drugem letniku. Izpitne obveznosti vključujejo preskus znanja, seminarsko nalogo in druge dogovorno sprejete obveznosti.

6. Študijska literatura

---

1. **Aiken, L.R. (1996). *Personality assessment: Methods and practices*. Seattle, Goettingen: Hogrefe & Huber.**
2. Eysenck, M.W. in Keane, M.T. (2000). *Cognitive Psychology: A Student's Handbook* (4th ed.). Hove: Psychology Press.
3. Gigerenzer G., Todd P.M., ABC Research Group (1999). *Simple Heuristics That Make Us Smart*. Oxford: Oxford University Press.
4. Hall, C.S., Lindzey, G. in Campbell, J.B. (1998). *Theories of personality* (4th ed.). New York: Wiley.
5. **Kobal, D. (2000). *Temeljni vidiki samopodobe*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.**
6. Musek, J. (1993/1997). *Znanstvena podoba osebnosti*. Ljubljana, Educy.
7. Musek, J. (1999). *Psihološki modeli in teorije osebnosti*. Ljubljana, Filozofska fakulteta.
8. **Musek, J. (2000). *Nova psihološka teorija vrednot*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti & Educy.**
9. Pervin, L.A. in John, O.P. (ur.) (1999) *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed). New York: Guilford Press.
10. **Zsombok, C.E. in Klein, G. (1997). *Naturalistic Decision Making*. Mahwah: LEA.**

Celotni seznam obvezne literature (obnovljen vsako leto) dobijo študenti na začetku predavanj.

7. Posebnosti

Predmet je namenjen študentom podiplomskega študija psihologije ustreznih smeri (psihologija osebnosti, kognitivna psihologija).

Predmet: Poglavlja iz razvojne psihologije – modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Ludvik Horvat red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek red. prof. dr. Maja Zupančič

2. Izobraževalni smotri

Slušatelji in slušateljice pridobivajo spoznanja o novejših razvojnopsiholoških dognanjih človekovi ontogenezi, od spočetja do smrti, in primerjajo rezultate novejših razvojnopsiholoških študij z uveljavljenimi modeli in teorijami; se seznanijo z novimi raziskovalnimi metodami na področju razvoja zaznavanja, spoznavanja, socialnega spoznavanja in obnašanja, igre in osebnosti ter dejavnikov tega razvoja; primerjajo različne raziskovalne pristope in modele spoznavnega, čustvenega, socialnega in osebnostnega razvoja; primerjajo stare in nove modele delovanja genetskih in okoljskih faktorjev na razvoj; spoznavajo razvojne razlike med spoloma kot jih razlagajo različne razvojnopsihološke teorije; razvijajo kritično perspektivo do obstoječih metod, razlag, napovedovanja in poskusov modifikacije razvoja; spoznavajo in iščejo aplikativne izpeljave iz novih razvojnopsiholoških spoznanj.

3. Vsebina predmeta

- Novejša spoznanja o vplivu genetskih in okoljskih dejavnikov na človekov psihični razvoj; aditivni, neaditivni multiplo genski učinki; kvantitativne vedenjskogenetske metode preučevanja dejavnikov razvoja; interpretacija ocene heritabilnosti v razvoju; prispevek genetskih dejavnikov k meram okolja (korelativni in interaktivni vplivi), ki vplivajo na fenotipske razlike v razvoju.
- Novejša odkritja in modeli na področju spoznavnega razvoja: razvoj spoznavne kompetentnosti, nove metode in tehnike v raziskovanju spoznavnega razvoja, primerjava tradicionalnih prečnih in vzdolžnih pristopov s sekvenčnimi, mehanizmi spoznavnega razvoja, modeli kontinuiranosti in stabilnosti, napovedovanje in možnosti za modifikacijo spoznavnega razvoja.
- Nova spoznanja o socioemocionalnem razvoju: nove metode v raziskovanju čustev, socialne kognicije in obnašanja, razvoj in vloga imitacije in skupne vezane pozornosti v človekovem razvoju, razvoj regulacije čustev in pozornosti, razvoj socialne kognicije in socialne kompetentnosti – empatije, prijateljstva, perspektive drugega, teorije uma, avtonomije in identitete v vrstniških kulturah.
- Razvoj otroške igre: nove metode v raziskovanju otroške igre, struktura, razvojne ravni, predmetno obnašanje, vsebina, vrsta igre, miselna in jezikovna pretvorba, jezik kot referenčni okvir simolne igre, vpliv socialnega in predmetnega konteksta na igro (etnoteorije, območje bližnjega razvoja, medkulturne razlike, igra s (ne)strukturiranimi, (ne)realističnimi, spolno (ne)stereotipnimi predmeti).
- Jezikovni razvoj: nove metode v raziskovanju jezikovnega razvoja, razvoj predbesedne komunikacije, vsebina in struktura jezika, metakomunikacija in metajezik, nepovedovanje kasnejšega otrokovega in mladostnikovega jezikovnega razvoja, individualne razlike v jezikovni kompetenci v odraslih razvojnih obdobjih, področja starostnega upada, njihova optimizacija in kompenzacija.
- Temperament in osebnost: novi pristopi in metode v raziskovanju razvoja temperamenta in osebnosti, razvojne povezave med prvim letom življenja in odraslostjo, modeli razvoja temperamentnih potez, kontinuiranost in stabilnost, taksonomske sheme za ocenjevanje otrokove osebnosti in razvoj psihometričnih testov osebnosti za otroke, strukturalna diferenciacija osebnosti, medkulturne razlike v razvoju otrokove in mladostnikove osebnosti, osebnost in regulacija življenja v pozni in zelo pozni starosti: facete psihološke odpornosti ter njihovi razvojni predhodniki.
- Aplikacije iz razvojne psihologije: kakovost vrtcev, sistemski in procesni kazalci kakovosti, vpliv vrtca na otrokov kasnejši razvoj, možnosti za aplikacijo novih psiholoških spoznanj v izobraževanje odraslih ter spodbujanje in/ali ohranjanje kompetence ljudi v pozni in zelo pozni starosti.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Novejša spoznanja v psihologiji, Novejši psihodiagnostični teoretski pristopi

5. Obveznost študenta

6. Študijska literatura

---

1. Baltes, P.B. in Mayer, K.U. (1999). *The Berlin aging study*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Bremner, G. (1994). *Infancy*. Oxford: Blackwell.
3. Craig, W. (2000). *Childhood social development*. Oxford: Blackwell.
4. Golombok, S. in Fivush, R. (1998). *Gender development*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Halverson, C.F. Jr., Kohnstamm, G.A. in Martin, R.P. (1994). *The developing structure of temperament and personality from infancy to adulthood*. Hillsdale, NJ: LEA..
6. Langer, J. (1981). *Teorije psihičnog razvoja*. Beograd: Zavod za udžbenike I nastavna sredstva.
7. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2001). *Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo*. Ljubljana: ZIFF.
8. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2001). *Razvojna psihologija: izbrane teme*. Ljubljana: Tiskovni sklad FF.
9. Plomin, R. (1994). *Genetics and experience*. Individual differences and development series, Vol. 6. London: Sage.
10. Whitehead, M. (1999). *Supporting language and literacy development in the early years*. Buckingham: Open University Press.

7. Posebnosti

Predmet: Poglavlja iz razvojne psihologije – modul B

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Ludvik Horvat red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek red. prof. dr. Maja Zupančič

2. Izobraževalni smotri

Slušatelji in slušateljice pridobivajo spoznanja o novejših razvojnopsiholoških dognanjih človekovi ontogenezi, od spočetja do smrti, in primerjajo rezultate novejših razvojnopsiholoških študij z uveljavljenimi modeli in teorijami; se seznanijo z novimi raziskovalnimi metodami na področju razvoja zaznavanja, spoznavanja, socialnega spoznavanja in obnašanja, igre in osebnosti ter dejavnikov tega razvoja; primerjajo različne raziskovalne pristope in modele spoznavnega, čustvenega, socialnega in osebnostnega razvoja; primerjajo stare in nove modele delovanja genetskih in okoljskih faktorjev na razvoj; spoznavajo razvojne razlike med spoloma kot jih razlagajo različne razvojnopsihološke teorije; razvijajo kritično perspektivo do obstoječih metod, razlag, napovedovanja in poskusov modifikacije razvoja; spoznavajo in iščejo aplikativne izpeljave iz novih razvojnopsiholoških spoznanj.

3. Vsebina predmeta

- Genska regulacija individualnih razlik v človekovem psihičnem razvoju; ugotavljanje aditivnega, dominantno-recesivnega in epistatičnega učinka pri multiplo genskih potezah; interpretacija ocene heritabilnosti v razvoju; delovanje okolja na skupni in individualni ravni; mediatorji genetskega prispevka k individualnim razlikam v razvoju in k okoljskim meram, ki vplivajo na fenotipske razlike v razvoju; spremembe v procesih, ki v razvoju posredujejo genetske prispevke k fenotipskim potezam.
- Novejše razlage spoznavnega razvoja in primerjave z uveljavljenimi modeli in teorijami: razvoj specifičnih spoznanj o objektu sveta, specifične metode in tehnike v raziskovanju spoznavnega razvoja, primerjava tradicionalnih prečnih in vzdolžnih pristopov s sekvenčnimi, izvori in mehanizmi spoznavnega razvoja, njegove (dis)kontinuiranosti in (ne)stabilnosti; prispevki genetskih in okoljskih dejavnikov k individualnim razlikam v spoznavnem razvoju; napovedovanje in možnosti za modifikacijo spoznavnega razvoja.
- Nova spoznanja o socioemocionalnem razvoju: specifične metode v raziskovanju čustev, socialne kognicije in obnašanja, razvoj in vloga imitacije (»kopiranje«, emulacija in imitacija) in skupne vezane pozornosti (imperativne, deklarativne geste, prepoznavanje intencionalnosti in uporaba kulturnih »orodij«) v človekovem razvoju, razvoj regulacije čustev in pozornosti, razvoj socialne kognicije (pojem sebe, drugega, družbe, dejavnosti, družbenih institucij, moralnega presojanja) in socialne kompetentnosti – empatije, prijateljstva, perspektive drugega, teorije uma, avtonomije, identitete in intimnosti v vrstniških kulturah.
- Razvoj otroške igre: nove metode v raziskovanju otroške igre, vloga vrst igre v ontogenezi, teorije igre, struktura, razvojne ravni, predmetno obnašanje, vsebina igre, miselna in jezikovna pretvorba, jezik kot referenčni okvir simolne igre, metakomunikacija, vpliv socialnega in predmetnega konteksta na igro (etnoteorije, območje bližnjega razvoja, medkulturne razlike, igra s (ne)strukturiranimi, (ne)realističnimi, spolno (ne)stereotipnimi predmeti).
- Jezikovni razvoj: nove metode v raziskovanju jezikovnega razvoja, razvoj predbesedne komunikacije in vloga skupne vezane pozornosti v razvoju simbolne funkcije, vsebina in struktura jezika, metakomunikacija in metajezik, nepovedovanje kasnejšega otrokovega in mladostnikovega jezikovnega razvoja, individualne razlike v jezikovni kompetenci v odraslih razvojnih obdobjih, področja starostnega upada, njihova optimizacija in kompenzacija.
- Temperament in osebnost: specifični pristopi in metode v raziskovanju razvoja temperamenta in osebnosti, razvojne povezave med prvim letom življenja in odraslostjo, modeli razvoja temperamentnih potez, kontinuiranost in stabilnost, taksonomske sheme za ocenjevanje otrokove osebnosti in konstrukcija razvojno primerljivih psihometričnih testov osebnosti za otroke (samooценjevanje in ocenjevanje drugih), diferenciacija osebnostnih dimenzij, razvojni predhodniki petih velikih dimenzij osebnosti, medkulturne razlike v razvoju otrokove in mladostnikove osebnosti, osebnost in regulacija življenja v pozni in zelo pozni starosti: facete psihološke odpornosti ter njihovi razvojni predhodniki.
- Aplikacije iz razvojne psihologije: kakovost vrtcev, sistemski in procesni kazalci kakovosti vzgojnoizobraževalnih in izobraževalnih institucij, vpliv vrtca in šole na posameznikov kasnejši razvoj, možnosti za aplikacijo novih psiholoških spoznanj v izobraževanje otrok, mladostnikov in odraslih ter spodbujanje in/ali ohranjanje kompetence ljudi v pozni in zelo pozni starosti.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Novejša spoznanja v psihologiji, Novejši psihodiagnostični teoretski pristopi

5. Obveznost študenta

Izpit

6. Študijska literatura

---

1. Amsel, E. in Renninger, K.A. (ur.) (1997). *Change and development. Issues of theory, method and application*. London: LEA..
2. Baltes, P.B. in Mayer, K.U. (1999). *The Berlin aging study*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Craig, W. (2000). *Childhood social development*. Oxford: Blackwell.
4. Golombok, S. in Fivush, R. (1998). *Gender development*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Halverson, C.F. Jr., Kohnstamm, G.A. in Martin, R.P. (1994). *The developing structure of temperament and personality from infancy to adulthood*. Hillsdale, NJ: LEA..
6. Marjanovič Umek, L. (2000). *Kakovost v vrtcih. zakaj ugotavljanje kakovosti in kako?* *Sodobna pedagogika*, 4, 126-138.
7. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2001). *Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo*. Ljubljana: ZIFF.
8. Plomin, R. (1994). *Genetics and experience*. Individual differences and development series, Vol. 6. London: Sage.
9. Whitehead, M. (1999). *Supporting language and literacy development in the early years*. Buckingham: Open University Press.
11. Zupančič, M. (v pripravi). *Spoznalni in socioemocionalni razvoj v prvih dveh letih otrokovega življenja*. Ljubljana: i2.

7. Posebnosti

Predmet: Poglavlja iz socialne psihologije – modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	izr. prof. dr. Velko S. Rus izr. prof. dr. Janez Bečaj

2. Izobraževalni smotri

Ponoviti, poglobiti in posodobiti izbrana poglavja iz področja "klasične socialne psihologije". Znanja in izkušnje osnovnega programa "klasične" socialne psihologije (s poudarkom na "stališčih", "socialni kogniciji") socialne psihologije dopolniti predvsem na področjih aplikativne socialne psihologije, pa tudi sociokulturne in medkulturne socialne psihologije. Pridobiti osnovne izkušnje v zvezi s povezanostjo in medsebojnim dopolnjevanjem različnih področij sodobne uporabne socialne psihologije. Pridobiti pregled na sodobni trendi razvoja sociokulturne, medkulturne in uporabne socialne psihologije in njene povezanosti z drugimi (socialno) psihološkimi in drugimi strokovnimi področji. Pridobiti nekaj temeljnih znanj in veščin z različnih področij uporabne socialne psihologije. Pridobiti nekaj nujnih dopolnilnih (interdisciplinarnih) znanj. Celostno dopolnjevanje znanj, veščin in izkušenj z drugimi aplikativnimi psihološkimi disciplinami (zlasti z organizacijsko, šolsko, klinično, zdravstveno itd. Poglobiti tista posebna področja/področje/, ki udeleženske in udeležence posebej zanimajo. Poglobiti zmožnost povezovanja med eksperimentalnim, societalnim, sociokulturnim, aplikativnim in medkulturnim pristopom. Posebno pozornost posvetiti avtorjem, pristopom in teorijam, ki jih lahko uvrstimo na področje socialnega konstrukcionizma.

3. Vsebina predmeta

Uvod

- "Socialna psihologija danes: od kod prihaja, kje je in kam gre? Kaj ločuje in kaj povezuje njene smeri?"

Ali je možna nova paradigma?

- Poskus sinteze klasične, societalne, socio – in medkulturne, aplikativna socialna psihologija, psihosocialna antropologija; kratka primerjalna analiza značilnosti posamičnih pristopov, zakaj oz. čemu nova paradigma

Izbrana poglavja "klasične socialne psihologije"

- zgodovina razvoja - poudarek na Sloveniji in (srednji) Evropi), novi metodološki izzivi, socialna kognicija, koncept (socialnega) znanja, kognitivna znanost in socialna psihologija, socialne reprezentacije, stališča in stališčem sorodni pojmi (zlasti stereotipi in predsodki), predstavitev pojmov motivacijskega ciklusa in psihološka teorija dejanja, socialna (inter)akcija, komunikacija, grupe, identiteta / self, teorije privlačevanja,

Sodobni trendi razvoja

- na področju "stališč", "socialne kognicije", "socialne interakcije" oz. "socialnega vplivanja", vprašanja socialne motivacije in socialne realnosti, agresivnost in nasilje, altruizem, "grupe (struktura, procesi, klima, kultura)", self, socializacija, moralni razvoj, socialne teorije osebnosti, identiteta, socialno privlačevanje, sodobna metodologija raziskovanja v socialni psihologiji.

Krajši pregled

- societalne, socio- in medkulturnih pristopov, aplikativne socialne psihologije, vpogled v nastajanje psihosocialne antropologije

"Social psychology across cultures"

- avtorji, vsebine, pristopi, značilnosti

Aplikativna socialna psihologija

- Komunikacija in izbrana aplikacija (tehnike pogajanj, tržna, medijska), Organizacija: kultura, učinkovitost in problemi vodenja, odnos med aplikativno ter medkulturno psihologijo

Izbrani vidiki

- "posebne" socialne psihologije, povezanost s sodobnimi ("sorodnimi") tokovi človekove misli (strukturalizem, semiotika, psihoanaliza, postmodernizem), socialna psihologija na križišču znanosti, socialna psihologija v kontekstu posamičnih socialnih in humanističnih ved, inter - ter multidisciplinarnost

Izzivi nastajajoče psihosocialne antropologije

- zakaj oz. čemu; možna področja, vsebine, pristopi; povezanost s konceptom nove paradigme; poudarek na problemih sinteze

Socialni konstrukcionizem (avtorji, pristopi, teorije)

4. Povezanost z drugimi predmeti

Povezanost in dopolnjevanje z drugimi psihološkimi (obča, razvojna) in uporabnimi psihološkimi disciplinami (delo, šolska, klinična, zdravstvena, šport itd.) ter z različnimi drugimi področji socialnih, humanističnih znanosti

5. Obveznost študenta

Seminarski referat oziroma izpit

6. Študijska literatura

---

1. Aronson, E. Wilson, T. in Akert. R. (1999). *Social psychology* (3rd ed). London: Longman.
2. Bečaj, J. (1997). *Temelji socialnega vplivanja*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
3. Ibanez, T. in Iniguez, L. (1997). *Critical Social Psychology*. London: Sage.
4. Peplau, L.A. in Taylor, S.E. (1997). *Sociocultural Perspectives in Social Psychology: Current readings*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
5. Potter, J. in Wetherell, M. (1994). *Discourse and social psychology*. London: Sage.
6. Rus, V. S. (1999). *Sociopsihologija kot sodobna paradigma socialne psihologije*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
7. Schultz, P.W. in Oskamp, S. (2000). *Social Psychology: An Applied Perspective*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
8. Semin, R. in Fiedler, K. (1996). *Applied social psychology*. London: Sage.
9. Shadish, W. R. in Fuller, S. (ur.) (1994). *The social psychology of science*. New York: Guilford.
10. Smith, P. in Bond, M. (1998). *Social psychology across cultures*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Za posamična področja obstaja tudi poseben seznam dodatne relevantne literature.

7. Posebnosti

Predmet: Poglavlja iz socialne psihologije – modul B

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	izr. prof. dr. Janez Bečaj izr. prof. dr. Velko S. Rus

2. Izobraževalni smotri

Temeljni smoter je podrobnejše seznanjanje študentov s sodobnejšimi smermi v socialni psihologiji, njihova kritična obdelava z vidika socialne motivacije in aplikacija socialnega konstrukcionizma na individualno področje raziskovanja. Po tako imenovani krizi socialne psihologije v 60. letih dvajsetega stoletja se je na tem področju pojavila vrsta novih smeri, ki jih združuje kritična naravnost do klasične socialne psihologije (mainstream social psychology). Tej se najpogosteje očita predvsem pretiran pozitivizem in preveliko usmerjenost v posameznika, poleg tega pa včasih tudi nekritično in – po mnenju nekaterih – škodljivo podporo različnim vrednotam in institucijam, ki obvladujejo sodobno zahodno družbo. Novim smerem je ob zavračanju klasičnega pozitivizma, skupna tudi konstrukcionistična naravnost, ki pa po mnenju nekaterih kritikov lahko pripelje socialno psihologijo v drugo skrajnost – to je v pretiran relativizem. S tega vidika je zanimiva obravnava sodobnih pristopov z vidika socialne motivacije, zlasti seveda z vidika Piagetovega modela odnosa med organskimi regulacijami in kognitivnimi procesi. Ta analiza je zanimiva zato, ker tako kritična kot konstrukcionistična socialna psihologija puščata vprašanje socialne motivacije ob strani, medtem ko lahko nujnost človekovega socialnega strukturiranja okolja izpeljemo prav iz Piageta. Ta kritična primerjava omogoča videti, kaj je v sodobnih smereh socialne psihologije dragocenega in kaj utegne biti problematično. Kot praktični primer uporabnosti take kritične analize bomo v okviru tega predmeta posebno pozornost posvetili vlogi medijev v sodobni družbi. Cilj je tudi ponoviti, poglobiti in posodobiti izbrana poglavja iz področja "klasične socialne psihologije". Pridobiti osnovne izkušnje v zvezi s povezanostjo in medsebojnim dopolnjevanjem različnih področij sodobne uporabne socialne psihologije in pregled na sodobnimi trendi razvoja sociokulturne, medkulturne in uporabne socialne psihologije in njene povezanosti z drugimi (socialno) psihološkimi in drugimi strokovnimi področji. Poglobiti zmožnost povezovanja med eksperimentalnim, societalnim, sociokulturnim, aplikativnim in medkulturnim pristopom. Posebno pozornost posvetiti medkulturni psihologiji in nastajajoč psihosocialni antropologiji ter njeni povezanosti z različnimi področji, pristopi in smermi.

3. Vsebina predmeta

Zgodovinsko ozadje nastajanja kritične socialne psihologije

- Socialni konstrukcionizem: značilnosti in oblike; - Socialni konstrukcionizem in vloga medijev v sodobni družbi

Izbrana poglavja "klasične socialne psihologije"

- zgodovina razvoja (poudarek na Sloveniji in (srednji) Evropi), novi metodološki izzivi, socialna kognicija, koncept (socialnega) znanja, kognitivna znanost in socialna psihologija, stališča in socialne reprezentacije, stereotipi in predsodki, socialna (inter)akcija, komunikacija, grupe, identiteta / self, teorije privlačevanja,

Krajši pregled

- societalne, socio- in medkulturnih pristopov, aplikativne socialne psihologije, vpogled v nastajanje psihosocialne antropologije

"Social psychology across cultures" (avtorji, vsebine, pristopi, značilnosti)

Aplikativna socialna psihologija

- poudarek na naslednjih temah: Komunikacija in izbrana aplikacija (tehnik pogajanj, tržna, medijska), organizacija: kultura, učinkovitost in problemi vodenja, odnos med aplikativno ter medkulturno psihologijo

Sodobni trendi

- razvoja na področju "stališč", "socialne kognicije", "socialne interakcije" oz. "socialnega vplivanja", vprašanja socialne motivacije in socialne realnosti, agresivnost in nasilje, altruizem, "grupe (struktura, procesi, klima, kultura)", self, socializacija, moralni razvoj, socialne teorije osebnosti, identiteta, socialno privlačevanje, sodobna metodologija raziskovanja v socialni psihologiji

Uporabna socialna psihologija in uporabna psihologija

- Nujna interdisciplinarna (pred)znanja ter povezanost z drugimi strokami. Metodologija v uporabni socialni psihologiji.

Predstavitev področij

- socialna psihologija in: komunikacija s tehnikami pogajanj, ekonomska psihologija, pravo, mediji in javno mnenje, marketing in tržne komunikacije, okolje, zdravje, organizacija in učinkovito vodenje (management), edukacijski proces, znanje in znanost, šport, turizem (poseben poudarek na področju/področjih, za katere obstaja največji interes v skupini).

Sociokulturni in medkulturni pristopi

- vključno s psihologijo umetnosti ipd. ter z analizo odnosa "osebnost - družba"; kaj in kako s "psihosocialno antropologijo"; socialni konstrukcionizem (avtorji, pristopi, teorije)

Izbrani vidiki

- "posebne" socialne psihologije, povezanost s sodobnimi ("sorodnimi") tokovi človekove misli (strukturalizem, semiotika, psihoanaliza, postmodernizem), socialna psihologija na križišču znanosti, socialna psihologija v kontekstu socialnih in humanističnih ved, inter- ter multidisciplinarnost, izzivi nastajajoče psihosocialne antropologije, (področja, vsebine, pristopi; povezanost s konceptom nove paradigme), sinteza

Vzroki za nastanek »krize socialne psihologije« in njene značilnosti

- socialni konstrukcionizem, diskurzivna in kritična psihologija, problem socialne motivacije in teorija avtopoeze, socialni konstrukcionizem in socialna resničnost, socialni konstrukcionizem in vloga medijev v sodobni družbi

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predmet se skladno z značilnostmi kritične (socialne) psihologije zelo dobro povezuje z vsemi področji družboslovja in humanistike, s »klasičnega«, societalnega, medkulturnega, aplikativnega in antropološkega vidika pa tudi deloma z medicino, zdravstvenimi vedami in filozofijo.

5. Obveznost študenta

Seminarski referat oziroma izpit

6. Študijska literatura

---

1. Bečaj, J. (1997). *Temelji socialnega vplivanja*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
2. Blackman, L. in Walkerdine, V. (2001). *Mass Hysteria: Critical Psychology and Media Studies*. Hampshire: Palgrave.
3. Gergen, K.J. (1999). *An Invitation to Social Construction*. London: Sage.
4. Ibanez, T. in Iniguez, L. (1997). *Critical Social Psychology*. London: Sage.
5. Nightingale, D.J. in Cromby, J. (1999). *Social Constructionist Psychology: a critical analysis of theory and practice*. Buckingham: Open University Press.
6. Parker, I. (1989). *The Crisis in Modern Social Psychology – and how to end it*. London: Routledge.
7. Peplau, L.A. in Taylor, S.E. (1997). *Sociocultural Perspectives in Social Psychology: Current readings*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
8. Potter, J. in Wetherell, M. (1994). *Discourse and social psychology*. London: Sage.
9. Rus, V. S. (1999). *Sociopsihologija kot sodobna paradigma socialne psihologije*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
10. Schultz, P.W. in Oskamp, S. (2000). *Social Psychology: An Applied Perspective*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
11. Smith, P. in Bond, M. (1998). *Social psychology across cultures*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Za posamična področja obstaja tudi poseben seznam dodatne relevantne literature

7. Posebnosti

Predmet: Novejši psihodiagnostični pristopi

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Maks Tušak red. prof. dr. Valentin Bucik

2. Izobraževalni smotri

Slušaatelji pridobijo poglobljen vpogled v novejša spoznanja o splošni, nevropsihološki in klinično psihološki diagnostiki, prognozi in psihološki pomoči. V enem delu predmeta spoznajo nekatere trenutno najpogosteje uporabljane ter zlasti na novo razvite ali prenovljene in posodobljene psihodiagnostične tehnike ter inštrumente, v drugem delu pa se predmet pri posameznem slušaatelju vsebinsko navezuje tudi na konkretne psihodiagnostične tehnike, ki jih je izbral za inštrumente pri raziskovanju v okviru magistrske naloge.

3. Vsebina predmeta

Psihološko ocenjevanje in napovedovanje

- Novejši individualni in skupinski testi inteligentnosti (WISC-III, Differential Ability Scales, PASS-Planning, Attention, Simultaneous and Successive Processing model, Woodcock-Johnson test kognitivnih sposobnosti, Univerzalni neverbalni test inteligentnosti, Berlinski BIS-4 test)
- Sodobni modeli biometrične genetske analize intelektualnih sposobnosti in vloga vedenjske genetike pri raziskovanju in ocenjevanju inteligentnosti ter strukture osebnosti
- Novejši inštrumenti za ocenjevanje osebnosti (opazovanje, intervju, ček lista, ocenjevalna lestvica, vprašalniki osebnosti (racionalno-teoretični, faktorsko-analitični, kriterijski), projekcijske tehnike)
- Minesotski multifazični inventar osebnosti
- Psihološko ocenjevanje vedenja otrok in odraslih
- Različni konteksti interpretacije testnega rezultata (razsežnosti raznovrstnosti): pedagoška, zaposlovalna, klinična in forenzična praksa; psihološko ocenjevanje v različnih tehnoloških, nacionalnih in poklicnih kulturah; psihološko ocenjevanje pri etničnih, jezikovnih in kulturnih manjšinah (jezik, migracija, akulturacija, socialno ekonomski status ...); trirazsežnostne težave z raso, kulturo in socialnim statusom pri standardiziranem testiranju kognitivnih sposobnosti
- Psihološko ocenjevanje in načrtovanje obravnave
- Etični problemi pri psihodiagnostičnem in psihoprognostičnem ocenjevanju

Ocenjevanje nevropsiholoških motenj

- Standardizirane in fleksibilne baterije za nevropsihološko ocenjevanje
- Nevropsihološko ocenjevanje otrok
- Nevropsihološko ocenjevanje starejših in posameznikov s težjo demenco
- Psihopatologija in nevropsihološko ocenjevanje
- Zbirka testov za nevropsihološko ocenjevanje: testi dosežkov, testi pozornosti in spominski testi, jezikovni testi, vidni, vidno-motorični, motorični, taktilni, taktilno-vizualni, taktilno-motorični in slušni testi, osebna diagnostika in adaptivno vedenje
- Vloga računalnika v nevropsihološkem ocenjevanju

Klinično psihološka diagnostika in prognoza in psihološka pomoč

- Diagnostično in prognozično ocenjevanje težav otrok in odraslih
- Intervjujske strategije pri otrocih, opazovanje in intervju, evaluacija inteligentnosti, projekcijsko preizkušanje otrok in objektivno merjenje otrokovega vedenja in emocionalnih problemov
- Praktično raziskovanje pri odraslih v klinični psihologiji
- Psihološko ocenjevanje s strukturiranim kliničnim intervjujem
- Psihodiagnostične možnosti pri obsesijah in kompulzijah, depresiji, strahovih in anksioznosti, seksualnih disfunkcijah, socialnem vedenju pri odraslih, shizofreniji, nevroloških problemih... in forenzičnih problemih

4. Povezanost z drugimi predmeti

Vsebine predmeta se povezujejo z ostalimi predmeti, ki jih slušatelji vpisujejo na magistrskem študiju, zlasti pa s predmeti Trendi in perspektive sodobne psihologije, Metodologija psihološkega raziskovanja in Poglavlja iz klinične psihologije. Pri predmetu se predpostavlja, da slušatelji poznajo osnove metodologije psihološkega raziskovanja. Predmet se navezuje na tiste psihološke predmete dodiplomskega študija, pri katerih se študentje seznanijo z osnovami splošne in kliničnopsihološke diagnostike in prognostike. To so predvsem predmeti Psihometrija II (ki se navezuje tudi na predmeta Statistika za psihologe in Psihometrija I), Izbrana poglavja iz psihometrije II, Klinična psihologija I ter Izbrana poglavja iz klinične psihologije I. Pri študentih se predpostavlja predhodno znanje o (a) osnovnih statističnih orodjih, (b) osnovnih temah s področja merjenja v psihologiji, (c) najpomembnejših načelih psihološkega testiranja, (d) uporabi psiholoških testov na različnih vsebinskih področjih, (e) klinični psihodiagnostiki in psihoprognosti ter (f) nevropsihološki diagnostiki ter prognostiki.

5. Obveznost študenta

Po absolviranih predavanjih, konzultacijah in po opravljenem individualnem študiju slušatelji izkažejo eno od dogovorjenih oblik aktivne udeležbe pri predmetu (seminarska ali projektna naloga, v kateri slušatelj predstavi teoretične osnove in logiko specifičnega izbranega psihodiagnostičnega inštrumenta) in opravijo izpit, ki vsebuje pregled znanja o obravnavanih psihodiagnostičnih inštrumentih in metodah.

6. Študijska literatura

---

1. Aiken, L.R. (1999). *Personality assessment methods and practices* (3rd ed.). Seattle, WA: Hogrefe & Huber.
2. Anderson, N. in Herriot, N. (ur.) (1997). *International handbook of selection and assessment*. Chichester: Wiley.
3. Bucik, V. (1997). *Osnove psihološkega testiranja*. Ljubljana: Univewrza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
4. Das, J.P., Naglieri, J.A. in Kirby, J.R. (1994). *Assessment of cognitive processes: The PASS theory of intelligence*. Boston: Allyn and Bacon.
5. DSM-IV (1996). *Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje* (4. izd.). Jastrebarsko: Naklada Slap.
6. Flanagan, D.P., Genshaft, J.L. in Harrison, P.L. (ur.) (1997). *Contemporary intellectual assessment*. New York: Guilford Press.
7. Goldstein, G. in Hersen, M. (2000). *Handbook of psychological assessment* (3rd ed.). Amsterdam: Elsevier.
8. Goldstein, G. in Incagnoli, T.M. (ur.) (1997). *Contemporary approaches to neuropsychological assesment*. New York: Plenum.
9. Groth-Marnat, G. (1997). *Handbook of psychological assessment* (3rd ed.). New York: Wiley.
10. Keith-Spiegel, P in Koocher, G.P. (1995). *Ethics in psychology: Professional standards and cases*. Hillsdale, NJ: LEA.
11. Nunnally, J.C. in Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
12. Saklofske, D.H. in Zeidner, M. (1995). *International handbook of personality and intelligence*. New York: Plenum.
13. Sandoval, J., Frisby, C.L., Geisinger, K.F., Scheuneman, J.D. in Grenier, J.R. (ur.) (1998). *Test interpretation and diversity: Achieving equity in assessment*. Washington, DC: American Psychological Association.
14. Spreen, O. in Strauss, E. (1991). *A compendium of neuropsychological tests: Administration, norms, and commentary*. New York: Oxford University Press.
15. *Standards for educational and psychological testing*. (1999). Washington, DC: AERA, APA, NCME.

Poleg navedenih del študentje berejo prispevke iz tekoče domače in tuje psihološke strokovne periodike (Psihološka obzorja, Diagnostica, European J.of Psychological Assessment, Intelligence, Personality and Individual Differences, International J.of Testing ...).

7. Posebnosti

Študij poteka v obliki predavanj, individualnih konzultacij in samostojnega študija ustreznih virov.

Predmet: Poglavlja iz psihologije dela in organizacije- modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	Internetno zasnovan kurs
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Edvard Konrad izr. prof. dr. Argio Sabadin

2. Izobraževalni smotri

Namen programa je usposobiti kandidate za raziskovalno delo in praktično obravnavo problemov na izbranih področjih psihologije dela. Glede na specifično naravo kursa so dodatni izobraževalni smotri še: Obvladovanje novih metod aktivnega učenja in uporabe informacijskih virov, ki jih omogoča Internet. Priložnost za mednarodne interakcije, s katerimi si študenti širijo strokovne horizonte in razvijajo kontakte s kolegi iz drugih univez.

3. Vsebina predmeta

- New Developments in Assessment and Selection
(Prof. dr. Branimir Šverko, University Zagreb)
- Psychology of Human Computer Interaction
(Prof.dr.Miklos Antalovits and prof.dr.Lajos Izso, Technical University Budapest)
- Organizational Culture from an International Perspective
(Prof.dr.Edvard Konrad, University Ljubljana)
- Household Decisions: A Research Topic of Economic Psychology
(Prof.dr. Erich Kirchler, University Vienna)

4. Povezanost z drugimi predmeti

Psihologija dela in organizacije, Ergonomika, Psihološka metodologija, Ekonomska psihologija

5. Obveznost študenta

Aktivna udeležba diskusij po mreži. Izpit.

6. Študijska literatura

---

1. Herriot, P. (1997). Selecting for Change: How will personnel and selection psychology survive? V N. Andersson in P. Herriot (ur.), *International Handbook of Selection and Assessment* (pp. 1-34). Wiley.
2. Jensen, P. (1997). Assessment in a technological world. V N. Andersson in P. Herriot (ur.), *International Handbook of Selection and Assessment* (pp. 125-146). Wiley.
3. Drasgow, F. in Olson-Buchanan, J. (ur.) (1999). *Innovations in computerized assessment*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum (pogl. 1, 2 in 10).
4. Izsó, L., (2001). *Developing Evaluation Methodologies for Human-computer Interaction*. Delft: Delft University Press (ISBN 90-407-2171-8) (pogl. 3, str. 11 – 43).
5. Nielsen, J. (2000). *Designing Web Usability: The Practice of Simplicity*. New Riders Publishing (ISBN 1-56205-810-X) (pogl. 3: Content Design (str. 98 – 160), pogl. 8: Future Predictions: The Only Web Constant is Change (str. 346 - 376)).
6. Denison R.D.(1996). What is the difference between organizational culture and organizational climate? A native's point of view in a decade of paradigm wars. *Academy of Management Review*, 21 (3), 619-654.
7. O'Reilly, A.C., Chatman, J. in Caldwell, D.(1991): People and organizational culture: A profile comparison approach to assessing person-organization fit. *Academy of Management Review*, 34 (3), 387-516.
8. Steensma, H.K., Marino, L., Weaver, K.M. in Morse, A.E. (2000). The influence of national culture on the formation of technological alliances. *The Academy of Management Journal*, 43 (5), 951-973.
9. Wärneryd, K.E. (1988). Economic psychology as a field of study. V W. F. van Raaij, G.M. van Veldhoven in K.E. Wärneryd (ur.). *Handbook of Economic Psychology*. Dordrecht: Kluwer (pp. 2-41).
10. Kirchler, E., Rodler, C., Hölzl, E. in Meier, K. (2001). *Conflict and Decision-Making in Close Relationships. Love, Money and Daily Routines*. Hove, East Sussex: Psychology Press (pogl. 5: Methods for Studying Decision-Making, str. 89-134).

7. Posebnosti

Kurs poteka preko medmrežja v angleščini. Vsaka tema se obravnava 6 tednov. Poleg interakcij po Internetu bodo organizirana tudi neposredna srečanja med udeleženci (V Budimpešti, Zagrebu, Ljubljani ali na Dunaju). Pokrovitelj

---

programa je European Network of Organizational Psychologists (ENOP).

Predmet: Poglavlja iz psihologije dela in organizacije- modul B

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Edvard Konrad izr. prof. dr. Argio Sabadin

2. Izobraževalni smotri

Namen programa je usposobiti kandidate za raziskovalno delo in praktično obravnavo problemov na izbranih področjih psihologije dela. Metode dela pri tem predmetu so usmerjene na razvijanje naslednjih kompetentnosti, ki so pomembne za uspešno delo psihologa v delovnih organizacijah:

- Identifikacija odprtih raziskovalnih vprašanj
- Oblikovanje raziskovalnega načrta, ki je usmerjen na empirično raziskovanje izbranih raziskovalnih vprašanj
- Zbiranje in analiza podatkov ter interpretacija rezultatov v zvezi z izbranim raziskovalnim vprašanjem
- Prezentacija raziskovanih izsledkov klientom
- Prenašanje raziskovalnih izsledkov v prakso
- Občutljivost za etične problem pri psihološkem delu v delovnih organizacijah

3. Vsebina predmeta

- Analiza delovnega mesta
- Ocenjevanje delovne uspešnosti
- Vrednotenje dela
- Stres na delovnem mestu
- Psihološki vidiki organizacije
- Delovne kariere
- Motivacija pri delu
- Vodenje

4. Povezanost z drugimi predmeti

Socialna psihologija, Psihološka metodologija

5. Obveznost študenta

Seminarski projekti in izpit.

6. Študijska literatura

---

1. Drenth, P.J.D. (1998). Personnel Appraisal. V P.J.D. Drenth, H. Thierry in C.J. de Wolff (ur.), *Handbook of Work and Organizational Psychology: Personnel Psychology* (2nd ed., vol 3, str. 59-87). East Sussex, UK: Psychology Press.
2. Ford, E.M. (1992). *Motivating humans*. London: Sage.
3. Hall, T.D. (1996). Protean Careers of 21st century. *Academy of Management Executive*, 10 (4), 8-16.
4. Harvey, R.J. (1991). Job Analysis. V M.D. Dunnette in L.M.Hough (ur.), *Handbook of Industrial and Organizational Psychology* (2nd ed., vol 2, str. 71-163). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
5. Hofstede, G.(1991). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London: McGraw Hill.
6. Meijman, T.F. in Mulder, G. (1998). Psychological Aspects of Workload. V P.J.D. Drenth, H. Thierry in C.J. de Wolff (ur.), *Handbook of Work and Organizational Psychology: Work Psychology* (2nd ed., vol 2, str. 5-33). East Sussex: Psychology Press.
7. Quinn, R.E. (1989). *Beyond rational management*. San Francisco: Jossey-Bass.
8. Schneider, B. (1990) (ur.). *Organizational climate and culture*. San Francisco: Jossey-Bass.
9. Sharf, S.R. (1992). *Applying career development to counseling*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
10. Wood, E.R., Atkins, P. in Tabernero, C. (2000). Self-efficacy and strategy on complex tasks. *Applied Psychology: An International Review*, 49 (3), 430-446.
11. Yukl, A.G. (1992). *Leadership in organizations*. Englewood Cliffs, NJ:Prentice Hall.

7. Posebnosti

Predmet: Poglavja iz klinične psihologije – modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Maks Tušak red. prof. dr. Peter Praper

2. Izobraževalni smotri

Slušatelji pridobijo poglobljen vpogled v nekatera področja klinične psihologije. Ustvarijo si kritičen odnos do psihološko utemeljenih postopkov pomoči posameznikom in tudi manjšim skupinam z različnimi problemi in težavami. Izoblikujejo si kritičen pristop k raziskovanju v klinični psihologiji in se soočijo z vsemi problemi kliničnopsihološkega raziskovanja.

3. Vsebina predmeta

Abnormno vedenje

- definiranje abnormnega vedenja, zgodovinski pregled, sodobni trendi v psihologiji abnormnosti

Modeli abnormnega vedenja

- biogenetski model, psihoanalitični model, ekstenzialni in humanistični pristop, vedenjski model, kognitivni model, družinski sistem

Psihološko ocenjevanje in kliničnopsihološka diagnostična obravnava abnormnega vedenja

- opazovanje, intervju psihološki testi in inventariji, nevropsihološki preizkusi in projekcijske metode, klasifikacija abnormnega vedenja ICD-10 in DSM-IV

Raziskovanje v klinični psihologiji

- uvod, klasifikacija raziskovalnih strategij, case study, raziskovalni načrti, cilji kliničnih študij, posebnosti v raziskovanju v klinični psihologiji

Teoretična in znanstvena podlaga sodobne psihoterapije

- teorija objektivnih odnosov, sodobna psihoanalitična razvojna psihologija, selfpsihološki koncepti, integracijski vidik

Diagnostika in diferencialna diagnostika v psihoterapiji

- diagnostični intervju in primer usmerjene anamneze v psihoterapiji, aplikacija psihodiagnostičnih preizkusov v psihoterapiji, dinamična in razvojna ocena osebnostne strukture

Relevantna področja ocenjevanja osebnostne strukture in njenih adaptacijskih zmožnosti

- narava impulzov in dinamični derivati konfliktnih vsebin, narava in struktura kontrolnih mehanizmov in derivati motenj adaptacijske narave, narava tesnobe in uravnotežanje, realitetna kontrola in miselna organizacija, kognitivna organizacija in ego funkcije, testni preizkusi in ocenjevanje osebnostne strukture

Prognostika in indikacije v psihoterapiji

- prognostični kriteriji iz usmerjene anamneze in psihodiagnostičnih preizkusov, značilnosti različnih psihoterapevtskih pristopov

Raziskovanje v psihoterapiji

- psihoterapija kot polje raziskovalnega dela, osnovna področja in metodološka vprašanja raziskovanja v psihoterapiji

4. Povezanost z drugimi predmeti

Zlasti s predmeti Novejši psihodiagnostični teoretični pristopi, Trendi in perspektive sodobne psihologije in Metodologija psihološkega raziskovanja. Predmet se navezuje na tiste psihološke predmete dodiplomskega študija,

---

pri katerih se študentje seznanijo z osnovami splošne in klinične psihologije, psihoterapije, psihologije osebnosti ter socialne in razvojne psihologije.

5. Obveznost študenta

Seminarska ali projektna naloga in izpit.

6. Študijska literatura

---

1. Das, J.P., Naglieri, J.A. in Kirby, J.R. (1994). *Assessment of cognitive processes: The PASS theory of intelligence*. Boston: Allyn and Bacon.
2. DSM-IV (1996). *Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje* (4. izd.). Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Groth-Marnat, G. (1997). *Handbook of psychological assessment* (3rd ed.). New York: Wiley.
4. Keith-Spiegel, P in Koocher, G.P. (1995). *Ethics in psychology: Professional standards and cases*. Hillsdale, NJ: LEA.
5. Sue, D.W. in Sue, S. (1997). *Understanding abnormal behavior*. New York: Houghton Mifflin.
6. Praper, P. (1999). *Razvojna analitična psihoterapija*. Ljubljana: Inštitut za klinično psihologijo.
7. Tušak, M. (v tisku). *Klinična psihologija*: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

- Poleg navedenih del študentje berejo prispevke iz tekoče domače in tuje psihološke strokovne periodike.

7. Posebnosti

Predavanja, individualne konzultacije in samostojni študij virov.

Predmet: Poglavja iz klinične psihologije – modul B

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Maks Tušak red. prof. dr. Peter Praper

2. Izobraževalni smotri

Slušatelji pridobijo poglobljen vpogled v nekatera področja klinične psihologije. Ustvarijo si kritičen odnos do psihološko utemeljenih postopkov pomoči posameznikom in tudi manjšim skupinam z različnimi problemi in težavami. Izoblikujejo si kritičen pristop k raziskovanju v klinični psihologiji in se soočijo z vsemi problemi kliničnopsihološkega raziskovanja.

3. Vsebina predmeta

Abnormno vedenje

- definiranje abnormnega vedenja, zgodovinski pregled, sodobni trendi v psihologiji abnormnosti

Modeli abnormnega vedenja

- biogenetski model, psihoanalitični model, ekstenzialni in humanistični pristop, vedenjski model, kognitivni model, družinski sistem

Psihološko ocenjevanje in kliničnopsihološka diagnostična obravnava abnormnega vedenja

- opazovanje, intervju psihološki testi in inventariji, nevropsihološki preizkusi in projekcijske metode, klasifikacija abnormnega vedenja ICD-10 in DSM-IV

Anksioznostne motnje

- generalizirana anksioznostna motnja in panična motnja, fobije, obsesivno kompulzivne motnje, akutna in posttraumatska motnja

Disociativne in somatoformne motnje

- disociativna amnezija, disociativna fuga, depersonalizacija, motnja somatizacije, konverzivna motnja, motnja bolečine, motnja telesne disformije in hipohondrija

Stres

- modeli in razumevanje stresa, stres in imunski sistem, stres in strategije spoprijemanja s stresom, stres in psihosomatika

Osebnostne motnje in motnje kontrole impulzov

- osebnost: čudaška, paranoidna, shizoidna, shizotipska, dramatična, emocionalno prenapeta – histerična, narcistična, antisocialna; zaskrbljena, prestrašena – izogibajoča, odvisna in obsesivno kompulzivna; motnje kontrole impulzov – eksplozivna motnja v presledkih, patološko hazardiranje, kleptomanija, piromanija, trihotilomanija

Motnje v relaciji s substancami

- zloraba, odvisnosti, depresivi in pomirjevala, stimulansi, halucinogeni, odvisnost od polsubstanc

Seksualne motnje in motnje spolne identitete

- seksualne disfunkcije, motnje seksualne identitete, parafilije, seksualna agresivnost

Motnje razpoloženja

- simptomi depresije in manije, klasifikacija motenj razpoloženja

Suicid

- teorija suicida, faktorji samomora, žrtve, prevencija, etična vprašanja

Shizofrenija

- simptomi shizofrenije, tipi shizofrenije, etiologija, tretma

Kognitivne motnje

- možganske poškodbe, demenca, delirij in amnestične motnje, etiologija kognitivnih motenj in tretma

Psihološka intervencija

- individualna in grupna terapija, vedenjska metoda, psihodramska terapija

---

Nevropsihološki problemi

Forenzični problemi

Raziskovanje v klinični psihologiji

- uvod, klasifikacija raziskovalnih strategij, case study, raziskovalni načrti, cilji kliničnih študij, posebnosti v raziskovanju v klinični psihologiji

Teoretična in znanstvena podlaga sodobne psihoterapije

- teorija objektnih odnosov, sodobna psihoanalitična razvojna psihologija, selfpsihološki koncepti, integracijski vidik

---

Prognostika in indikacije v psihoterapiji

- prognostični kriteriji iz usmerjene anamneze in psihodiagnostičnih preizkusov, značilnosti različnih psihoterapevtskih pristopov

---

Raziskovanje v psihoterapiji

- psihoterapija kot polje raziskovalnega dela, osnovna področja in metodološka vprašanja raziskovanja v psihoterapiji

Psihologija abnormnosti osebnostne strukture v luči psihodinamične in razvojne paradigme

- nevrotično, mejno in psihotično organizirane osebnosti in diferencialna diagnoza, sodobni dejavniki nevrotične strukture in formiranje psihopatologije (pri otrocih, mladostnikih, odraslih, starostnikih), dejavniki in pojavne oblike mejne organizacije oseb z razvojnimi egodeficitni inmotnjami selforganizacije, dejavniki in značilnosti psihotične organizacije osebnosti

---

Medosebno vedenje

- derivati dinamike nevrotičnih konfliktov, derivati dinamike in adaptacijskih motenj mejno strukturiranih, derivati razpadanja strukture in relacije psihotično organiziranih

Metode in tehnike psihoterapevtskih pristopov pri obravnavanju nevrotično, mejno in psihotično organiziranih oseb

- ozaveščanje, korektivne izkušnje in razvojna podpora ter tehnike doseganja teh metodičnih ciljev, specifične metodične in tehnične razlike glede na naravo motenosti in tip osebnostne organizacije, modifikacije pri delu s posebnimi oblikami formiranja psihopatologije (psihosomatika, odvisni)

Značilnosti terapevtske delovne alianse

- kapaciteta za odnos, vpliv terapevta, vpliv terapevtske situacije, sklenitev terapevtskega dogovora

Specifični fenomeni v psihoterapiji nevrotično, mejno in psihotično organiziranih oseb

- transfer in kontratransfer, odpor, obrambna organizacija, organizacija mišljenja kot kontrolnega mehanizma, drugi vidiki kontrolnih mehanizmov (superego kontrole, tesnoba, socialna relacija)

Značilnosti različnih psihoterapevtskih modalitet

- diadna terapija, terapija parov in družinska terapija, skupinska terapija

---

Edukacija in supervizija v psihoterapiji

- elementi edukacije, standardi in normativi, narava supervizije

---

Etika v psihoterapiji

---

4. Povezanost z drugimi predmeti

Zlasti s predmeti Novejši psihodiagnostični teoretični pristopi, Trendi in perspektive sodobne psihologije in Metodologija psihološkega raziskovanja. Predmet se navezuje na tiste psihološke predmete dodiplomskega študija, pri katerih se študentje seznanijo z osnovami splošne in klinične psihologije, psihoterapije, psihologije osebnosti ter socialne in razvojne psihologije.

---

5. Obveznost študenta

Seminarska ali projektna naloga in izpit.

---

6. Študijska literatura

1. Das, J.P., Naglieri, J.A. in Kirby, J.R. (1994). *Assessment of cognitive processes: The PASS theory of intelligence*. Boston: Allyn and Bacon.
2. DSM-IV (1996). *Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje* (4. izd.). Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Groth-Marnat, G. (1997). *Handbook of psychological assessment* (3rd ed.). New York: Wiley.
4. Keith-Spiegel, P in Koocher, G.P. (1995). *Ethics in psychology: Professional standards and cases*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

-
5. Sue, D.W. in Sue, S. (1997). *Understanding abnormal behavior*. New York: Houghton Mifflin.
  6. Praper, P. (1999). *Razvojna analitična psihoterapija*. Ljubljana: Inštitut za klinično psihologijo.
  7. Tušak, M. (v tisku). *Klinična psihologija*: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

- Poleg navedenih del študentje berejo prispevke iz tekoče domače in tuje psihološke strokovne periodike.

7. Posebnosti

Predavanja, individualne konzultacije in samostojni študij virov.

Predmet: Poglavja iz pedagoške psihologije – modul A

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	60
Število kreditnih točk:	15
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Drago Žagar doc. dr. Sonja Pečjak izr. prof. dr. Cirila Peklaj

2. Izobraževalni smotri

Poglobitev in razširitev znanja, ki so si ga študenti pridobili pri predmetu Pedagoška psihologija na predhodni stopnji visokošolskega izobraževanja. Študenti naj bi si pridobili tudi strategije za znanstveno-raziskovalno delo na področju pedagoške psihologije.

3. Vsebina predmeta

- Sodobni teoretični pogledi na učenje (kognitivno-konstruktivistični, humanistični, kiberetično-informacijski, učenje za prihodnost).
- Multipli socialni konteksti in učenje.
- Sodobni pristopi k uravnavanju vedenja učencev (kognitivno-humanistični pristop, teorija izbire).
- Samoregulacijsko učenje - modeli in raziskovanje samoregulacijskega učenja.
- Teme po izboru študentov.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predmet se povezuje predvsem z razvojno, socialno in klinično psihologijo.

5. Obveznost študenta

Izdelava in predstavitev seminarske naloge, izpit.

6. Študijska literatura

1. Ashman, A.F. in Conway, R.N.F. (1997). *An introduction to cognitive education. Theory and application*. London: Routledge.
2. Biggs, J.B. in Moore, P.J. (1993). *The process of learning*. New York: Prentice Hall.
3. Booth, A. in Dunn, J.F. (1996). *Family-school links. How do they affect educational outcomes*. Mahwah, NJ: LEA.
4. O'Donnell, A.M. in King, A. (1999). *Cognitive perspectives on peer learning*. Mahwah, NJ: LEA.
5. Shunck, D.H. in Zimmerman, B.J. (1998). *Self-regulation learning: From teaching to self-reflective practice*. New York: The Guilford Press.

7. Posebnosti

Predmet: Poglavlja iz pedagoške psihologije – modul B

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev:	Psihologija
Oblika dela:	predavanja in seminar
Število ur:	120
Število kreditnih točk:	30
Izvajalec/ka:	red. prof. dr. Drago Žagar doc. dr. Sonja Pečjak izr. prof. dr. Cirila Peklaj

2. Izobraževalni smotri

Poglobitev in razširitev znanja, ki so si ga študenti pridobili pri predmetu Pedagoška psihologija na predhodni stopnji visokošolskega izobraževanja. Študenti naj bi si pridobili tudi strategije za znanstveno-raziskovalno delo na področju pedagoške psihologije.

3. Vsebina predmeta

- Sodobni teoretični pogledi na učenje (kognitivno-konstruktivistični, humanistični, kiberetično-informacijski, učenje za prihodnost).
- Multipli socialni konteksti in učenje.
- Sodobni pristopi k uravnavanju vedenja učencev (kognitivno-humanistični pristop, teorija izbire).
- Samoregulacijsko učenje - modeli in raziskovanje samoregulacijskega učenja.
- Novejši pristopi v raziskovanju v vzgoji in izobraževanju (akcijsko raziskovanje, opazovanje z udeležbo, druge raziskovalne metode).
- Metodologija raziskovanja branja in bralnih težav.
- Različne perspektive ocenjevanja znanja (tradicionalna, psihometrična, pedagoško-psihološka, holistična perspektiva).
- Teme po izboru študentov.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predmet se povezuje predvsem z razvojno, socialno in klinično psihologijo.

5. Obveznost študenta

Izdelava in predstavitev seminarske naloge, izpit.

6. Študijska literatura

1. Ashman, A.F. in Conway, R.N.F. (1997). *An introduction to cognitive education. Theory and application*. London: Routledge.
2. Biggs, J.B. in Moore, P.J. (1993). *The process of learning*. New York: Prentice Hall.
3. Booth, A. in Dunn, J.F. (1996). *Family-school links. How do they affect educational outcomes*. Mahwah, NJ: LEA.
4. Cohen, L. in Manion, L. (1998). *Research methods in education*. London, New York: Routledge.
5. Hacker, D.J., Dunlosky, J. in Graesser, A.C. (1998). *Metacognition in educational theory and practice*. Mahwah, NJ: LEA.
6. O'Donnell, A.M. in King, A. (1999). *Cognitive perspectives on peer learning*. Mahwah, NJ: LEA.
7. Sharan, S. (1994). *Handbook of co-operative learning methods*. Westport, CT: Greenwood Press.
8. Shunck, D.H. in Zimmerman, B.J. (1998). *Self-regulation learning: From teaching to self-reflective practice*. New York: The Guilford Press.

7. Posebnosti

Predmet: Sistematika psihologije za nepsihologe

1. Splošni podatki

Smer in usmeritev: Psihologija
Oblika dela: predavanja in seminar
Število ur: 30

Izvajalec/ka:

red. prof. dr. Janek Musek

2. Izobraževalni smotri

Namen predmeta je pridobitev poglobljenih informacij o psihologiji in njenih disciplinah pri študentih podiplomskega študija psihologije, ki nimajo diplome iz psihologije. Pri predmetu gre za: (i) pridobitev celostnega pregleda najpomembnejših teoretskih in aplikativnih spoznanj v psihologiji, (ii) spoznavanje najpomembnejših psiholoških disciplin in področij dela in raziskovanja, njihovih povezav in trendov njihovega napredka, (iii) spoznavanje glavnih značilnosti temeljnih psiholoških koncepcij, modelov in teorij s poudarkom na novejših dognanjih, za spoznavanje in usvajanje značilnosti temeljnih pristopov, metod in tehnik pri psihološkem ocenjevanju (psihodiagnostiki) in svetovanju ter (iv) spoznavanje in usvajanje značilnosti temeljnih pristopov, metod in tehnik pri psihološkem raziskovanju.

3. Vsebina predmeta

Temelji psihologije

- **Razvoj psihologije in njenih smeri. Sodobna psihologija in njen status. Predmet, cilji in panoge psihologije. Psihološko ocenjevanje in psihodiagnostika (opazovanje, razgovor, testi, lestvice...). Psihološko raziskovanje (kvalitativno, eksperimentalno, korelacijsko, multivariatno). Merjenje, obdelava podatkov in statistika v psihologiji.**

Emocije in motivacija

- Fiziološke osnove emocij. Izražanje in doživljanje emocij. Vrste emocij, pozitivni in negativni afekt. Teorije emocij (klasične in nove). Vrste motivov in motivacijska hierarhija. Motivacijska dinamika: konflikti, frustracije in obrambno delovanje. Hranjenje. Spolnost in ljubezen. Težnja po moči. Storilnostna motivacija. Samoaktualizacija in težnja po smislu. Teorije motivacije.

Kognicija

- Občutenje, pozornost in zaznavanje. Zavest in stanja zavesti: budnost, spanje, sanje, hipnoza, meditacija in druga posebna stanja zavesti. Učenje in pridobivanje znanja: pogojevanje, restrukturacija z vpogledom, opazovalno učenje. Spomin in predelava informacij. Mišljenje, reševanje problemov in odločanje. Kognitivne sheme, skripti, okvirji, prototipi. Ustvarjalno mišljenje. Govorica in jezik. Nevrološke in nevrofiziološke osnove kognicije in zavesti.

Osebnost in medosebne razlike

- **Pojem osebnosti in njeni izvori (oseba-situacija-interakcija). Perspektive in teorije osebnosti: psihodinamične, potezne (dimenzionalne), humanistične, socialno-kognitivne. Struktura, dinamika in razvoj osebnosti. Sposobnosti, inteligentnost, ustvarjalnost, nadarjenost. Medosebne in skupinske razlike (spol, starost, etnične in kulturne razlike). Jaz, samopodoba in samospoštovanje.**

Socialni vidiki doživljanja in obnašanja

- Socialno zaznavanje, presojanje in pripisovanje. Sporazumevanje (besedno in nebesedno). Socialna identiteta in socialne vloge. Socialni vpliv (vpliv skupine, konformnost). Stališča, prepričanja, predsodki in stereotipi. Vrednote in vrednotne orientacije. Morala in moralno presojanje. Prosocialno in nesocialno obnašanje (altruizem, egoizem, agresivnost). Komunikacija (besedna in nebesedna). Medosebni odnosi. Medosebni in skupinski konflikti; reševanje konfliktov, pogajanje.

Duševni in osebni razvoj

- **Biološki, genetski, evolucijski vidiki razvoja (nevroznanost, vedenjska genetika, evolucijska psihologija). Ekološki, socialni in kulturni dejavniki ravoja. Samodejavnost, zavestno odločanje, življenjski cilji in izbire. Metode razvojnega raziskovanja v psihologiji. Načela in zakonitosti duševnega razvoja. Celoživljenjski razvoj in njegova obdobja. Prenatalni razvoj in otroštvo. Adolescenca, odraslost in starost.**

Aplikativna področja psihologije

- **Psihologija na področju zdravstva. Dobro počutje, zdravje in stres. Klinična psihologija, psihične motnje in psihoterapija. Psihologija v vzgoji in izobraževanju. Psihologija v zaposlovanju, industriji, delu, ustanovah in organizacijah. Psihološki vidiki ekonomije, trženja, potrošnje in podjetništva. Psihologija medijev, multimedijskega sveta in kiberprostora. Druga področja aplikativne psihologije (okolje, politika, šport, vojska, sodstvo...)**

4. Povezanost z drugimi predmeti

Predmet se povezuje z vsemi psihološkimi predmeti.

---

5. Obveznost študenta

Izpit po končanem študiju.

---

6. Študijska literatura

1. Myers, D.G. (1998 ali pozneje). *Psychology*. New York: Worth Publishers.

[in ena izmed naslednjih:](#)

1. Eysenck, M.W. (2000). *Psychology: A student's handbook*. Hove: Psychology Press.
2. Feldman, R.S. (1999). *Understanding psychology* (5th ed.). New York: McGraw-Hill. Gleitman, H., Fridlund, A.J. in Reisberg, D. (1999). *Psychology* (5th ed.). New York: Norton.
4. Morris, C.G. in Maisto, A.A. (1999). *Psychology: An introduction* (10th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
5. Santrock, J.W. (2000). *Psychology* (6th ed.). New York: McGraw-Hill. Schlinger, H.D., Jr. in Poling, A. (1998). *Introduction to scientific psychology*. New York: Plenum.
7. Wade, C. in Tavris, C. (2000). *Psychology* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. Weiten, W. (1998). *Psychology: Themes and variations* (4th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
9. Wortman, C.B., Loftus, E.F. in Weaver, C. (1999). *Psychology* (5th ed.). New York: McGraw-Hill. **Zimbardo, P.G., Weber, A. in Johnson, R.L. (2000). *Psychology* (3rd ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.**

7. Posebnosti

Predmet je obvezen za vse slušatelje podiplomskega študija psihologije brez ustrezne predhodne izobrazbe (tisti, ki nimajo diplome iz psihologije, ampak iz drugih ved). Teh 30 ur kreditnih točk ne šteje v fond ur individualnega študijskega programa.

**PRILOGA 3: Študijska literatura za diferencialni izpit iz psihologije za nepsihologe
(sprejeto za študijsko leto 2001/2002; po potrebi se ustrezno dopolnjuje)**

Študijska literatura po seznamu pri predmetu SISTEMATIKA PSIHLOGIJE ZA NEPSIHOLOGE (glej str. 49) ter naslednja literatura:

- Bečaj, J. (2000).** *Temelji socialnega vplivanja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
- Bucik, V. (2005).** *Osnove psihološkega testiranja (2. izd.)*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
- Hayes, N in Orrell, S. (1998).** *Psihologija*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Horvat, L. in Magajna, L. (1987).** *Razvojna psihologija*. Ljubljana: DZS.
- Marjanovič Umek, L. (1990).** *Mišljenje in govor predšolskega otroka*. Ljubljana: DZS.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M (ur.) (2001).** *Psihologija otroške igre*. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Musek, J. (1999).** *Psihološki modeli in teorije osebnosti*. Ljubljana, Filozofska fakulteta.
- Musek, J. (1999).** *Uvod v psihologijo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
- Musek, J. (2003).** *Zgodovina psihologije*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
- Pečjak, V. (2001).** *Učenje, spomin, mišljenje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Petz, B. (1997).** *Osnovne statističke metode za nematematičare*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Rus, V.S. (1999).** *Sociopsihologija kot sodobna paradigma socialne psihologije*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.